

Örgütlenme Özgürlüğünün İzlenmesi Projesi - Bilgi Notu

Avrupa Bölgesinde e-Katılım Platformları ve Araçları

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Özet

Bu araştırma notu Avrupa Bölgesi'nde e-katılım platformları ve araçlarını incelemek amacıyla Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM) tarafından yürütölen ve Avrupa Birliği tarafından finanse edilen "Örgütlenme Özgürlüğünün İzlenmesi Projesi" kapsamında hazırlanmıştır. Araştırma notu bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) kullanılarak yurttaşların ve sivil toplum örgütlerinin (STÖ) karar alma süreçlerine katılımını değerlendirmektedir. Buna ek olarak Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Konseyi (AK), Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği (AB) gibi kurumların e-katılım tanımlarına ve politikalarına odaklanmaktadır. Ayrıca BM'nin e-Katılım Endeksi, OECD Dijital Devlet Endeksi gibi uluslararası değerlendirme kriterlerini de ele almaktadır. Çalışmada başarılı örneklerden hareketle etkili ve anlamlı bir sivil toplum katılımı ve e-katılımın yaygınlaşması için çevrim içi ve yüz yüze etkinliklerin entegre edilmesinin önemi de vurgulanıyor.

Anahtar kelimeler: e-Demokrasi, e-Katılım, e-Oylama, e-Devlet, e-Katılım Platformları, Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT), Sivil Toplum Örgütleri (STÖ), Yurttaş Katılımı, Dijital Hizmetler, katılımcı bütçeleme.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Giriş

Amaç, Yöntem ve Kapsam

Avrupa bölgesindeki e-katılım platformları ve araçları hakkındaki bu araştırmayı Avrupa Birliği'nin (AB) mali desteği ile yürüttüğümüz "Örgütlenme Özgürlüğünün İzlenmesi Projesi" kapsamında hazırladık.

Giderek gelişen bilgi iletişim teknolojileri (BİT), sivil toplum örgütlerinin (STÖ) ve yurttaşların karar verme süreçlerine aktif ve anlamlı bir şekilde katılabilmesi için yeni olanaklar doğurdu. Avrupa bölgesindeki e-katılım platformları ve araçları hakkında hazırlanan bu araştırma metni STÖ'lerin e-katılım araçları yoluyla karar verme süreçlerine etkin ve anlamlı katılabilmesi için geliştirilen politikalar, platformlar ve araçlar hakkında genel hatlarıyla bilgi sunmak amacıyla hazırlandı. Bu noktada araştırmanın akademik bir çalışmadan ziyade e-katılım hakkındaki açık kaynakların bir derlemesi niteliğinde olduğunu söylemekte fayda görüyoruz.

Ağırlıklı olarak masa başı çalışmasına dayanan araştırmada, e-katılımı ölçmek amacıyla hükümetler arası organizasyonların endeksleri ve aldıkları kararlar, e-katılım hakkında hazırlanan raporlar, makaleler, kitaplar ve web siteleri tarandı. Buna ek olarak Türkiye hakkındaki bölümlerde Örgütlenme Özgürlüğünün İzlenmesi Projesi kapsamında 2024 yılında tamamlanan iki ayrı saha araştırmasının¹ verilerine de başvuruldu.

¹ Türkiye'de Örgütlenme Özgürlüğü ve Karar Verme Süreçlerine Katılım Hakkı, 2024 ve Türkiye'de Sivil Toplum Algısı 2024

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Araştırmanın ilk bölümünde e-katılımın nasıl tanımlandığına odaklanırken, ulusal tanımlamalardan ziyade başta Birleşmiş Milletler (BM) olmak üzere Avrupa Konseyi (AK), Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği'nin (AB) kullandığı tanımlara başvurduk. Söz konusu tanımlar arasında küçük ifade farklılıkları dışında anlam farkı bulunmazken **e-katılım ortak bir ifadeyle, yurttaşların ve STÖ'lerin kendileriyle ilgili politik karar verme süreçlerine bilgi iletişim teknolojileri aracılığıyla katılabilmesini ifade ediyor**. Birinci bölümde "neden e-katılım?" sorusuna da cevap bulmaya çalıştık. Bu soruya cevap ararken dijitalleşme hakkında yıllık olarak hazırlanan verilere başvurduk.

İkinci bölümde e-katılımı ölçmek amacıyla uygulanan uluslararası endeksleri taradık ve BM, OECD ve sivil inisiyatiflerin hazırladığı endeksleri genel olarak tanıttık. Üçüncü bölümde uluslararası e-katılım endekslerinden hareketle e-katılım hakkındaki somut örneklerle yer verdik. Bu örneklerde hükümetler arası organizasyonların e-katılım hakkındaki çabalarının yanı sıra, uluslararası e-katılım endekslerinde üst sıralarda yer alan Avrupa ülkelerindeki e-katılım örnekleri hakkında kısa değerlendirmeler yaptık. Yine bu bölümde Türkiye'deki e-katılım örneklerini de merkezi idare ve belediyeler olmak üzere iki ayrı başlık altında ele aldık. Sonuç bölümünde ise genel bir değerlendirme yaptık.

Ek-1'de en fazla kullanılan 30 e-katılım aracı hakkında yapılmış küçük çaplı bir değerlendirme yer alıyor. Bu değerlendirme üçüncü bölümde yer alan ve bir sivil inisiyatif olarak katılımcı demokrasi için faaliyet gösteren "People Powered" tarafından hazırlanan bir çalışmanın özeti niteliği taşıyor.

Ek-2'de DataReportal'ın Türkiye'de internet ve sosyal medya kullanımı ile ilgili verilerinin detayları veriliyor. Bu verilere STGM'nin 2024 yılı içinde tamamladığı iki saha araştırmasının sonuçları da eklendi.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

1. Bölüm

e-Katılım tanımı

1.1. e-Katılım nedir?

Politik karar verme süreçlerine bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı yoluyla yurttaşların ve STÖ'lerin katılımını ifade etmek için kullanılan bir kavram olan e-katılım için hem akademik hem de uygulama düzeyinde son derece geniş bir yelpazede tanımlar üretilmiştir.²

BM'nin tanımına göre e-katılım "katılımcı, kapsayıcı ve müzakereci hale getirmek için politika, karar verme ve hizmet tasarımı ve sunumuna BİT aracılığıyla yurttaşları dahil etme sürecidir".³ Avrupa Konseyi e-Katılım kavramı yerine e-demokrasi kavramını tercih ederken, kavramı e-Demokrasi üzerinden tanımlıyor. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin de bu konuda iki farklı tavsiye kararı bulunuyor.⁴

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi elektronik yönetim (e-Yönetişim) konusunda üye devletlere yönelik Rec(2004)15 sayılı kararında üye devletlere BİT'nin demokratik süreçlerle ilgili kullanımıyla ilgili olarak **"yurttaşların ulusal, bölgesel ve yerel kamu yaşamına katılımını, girişimini ve dahil olmasını güçlendirme"**⁵ tavsiyesinde bulunmuştur.

² Ilaria Mariani, Marzia Mortati, Francesca Rizzo, Alessandro Deserti, "Design Thinking as a Strategic Approach to E-Participation From Current Barriers to Opportunities", This Springer, (eBook), 2025, p. 11

³ David Le Blanc, E-participation: a quick overview of recent qualitative trends, UN DESA Working Paper No. 163, ST/ESA/2020/DWP/163, JANUARY 2020.

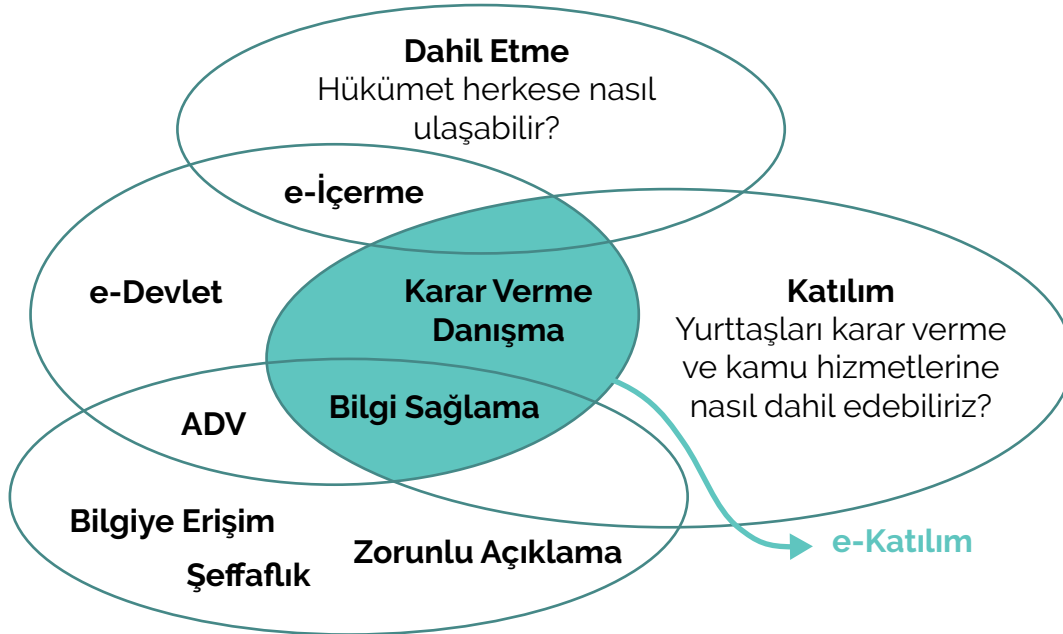
⁴ European Committee on Democracy and Governance (CDDG), E-Democracy Handbook, Strasbourg, 27 August 2020, <https://rm.coe.int/11th-cddg-session-10-11-september-2020-e-democracy-handbook/16809f5a72> web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1 Aralık 2024.

⁵ Recommendation Rec(2004)15 of the Committee of Ministers to member states on electronic governance ("e-governance"), (Adopted by the Committee of Ministers on 15 December 2004 at the 909th meeting of the Ministers' Deputies), https://www.coe.int/t/dgap/democracy/Activities/Key-Texts/Recommendations/00Rec_2004_15e-gov_en.asp web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1 Aralık 2024.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 2009 yılında ise “Bakanlar Komitesi'nin elektronik demokrasi (e-demokrasi) konusunda üye devletlere yönelik CM/Rec(2009)1 sayılı Tavsiye Kararı” ile e-demokrasi için şu tanımı yapmıştır:

“2. e-Demokrasiyi, demokrasinin, demokratik kurumların ve demokratik süreçlerin bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla desteklenmesi ve geliştirilmesi ve yurttaşların demokrasiye dahil edilmesi ve yeniden dahil edilmesi ile bağlantılı olarak değerlendirmek ve uygulamak;”⁶

e-Katılım, katılımıla ilgili pek çok diğer kavramla ilişki içindedir. şekil 1'de e-katılım, katılım ve e-devletin kesişimi olarak temsil ediliyor ve BM'nin “e-Devlet Araştırması”nda kullanılan üç klasik e-katılım seviyesine atıfta bulunuyor: bilgi sağlama, danışma ve karar alma. Bununla birlikte e-katılım aynı zamanda şeffaflık, açık devlet verileri (ADV), dahil olma, kapsayıcılık, istişare ve karar alma süreçleri ile de kesişiyor.

şekil 1. Kaynak: Blanc 2020: e-Katılım ve seçilmiş yönetişim kavramları arasındaki ilişkiler

⁶ Recommendation CM/Rec(2009)1 of the Committee of Ministers to member states on electronic democracy (e-democracy), (Adopted by the Committee of Ministers on 18 February 2009 at the 1049th meeting of the Ministers' Deputies). https://www.coe.int/t/dgap/democracy/Activities/GGIS/CAHDE/2009/RecCM2009_1_and_Accomp_Docs/Recommendation%20CM_Rec_2009_1E_FINAL_PDF.pdf

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

e-Katılımın yelpazesi politik boyuta ve katılım düzeyine göre farklılık gösterebilirken, buna bağlı olarak kullanılan araçlar da değişebilir. Bu durumu Şekil 2'deki gibi özetleyebiliriz.

	Daha Fazla Politik	Daha Az Politik	
Daha Az Dahil Olma	Politik Söylemin İnşası	Politika-Yapımı	Kamu Hizmeti Sunumu
Bilgi Sağlama	Politik Partilerin web siteleri, sosyal medya hesapları	Kanunlar, Yönetmelikler, stratejiler, bütçeler, idari süreçler vb. hakkında bilgi sağlanması	Kamu hizmetleri hakkında bilgilendirme Açık devlet verileri
Danışma	Tavsiye uygulamalarının oylanması Parti platformları Adayların web siteleri, sosyal medya hesapları	Fikir forumları Parlamento soruşturmaları	Hizmet alanların geri bildirimleri Katılımcı planlama (örneğin kentler)
İşbirliği	e-Seçim, m-seçim (mobil seçim)	Taslak politikalar hakkında danışma toplantıları e-Seçim, m-seçim (mobil seçim) (örneğin katılım bütçeleme, referandum)	Ortak üretim (örneğin kentler) Ortak üretim (örneğin kitle kaynaklı afet haritaları)
Daha Fazla Dahil Olma	Gündem oluşturma	Yurttaş inisiyatifleri e-İmza eylemleri	Ortak yaratım (örneğin yenilik yarışmaları, yazılım yarışmaları (hackathon))

Şekil 2. Kaynak: Blanc 2020: Siyasi boyuta ve katılım düzeyine göre e-katılım yelpazesi ve ilgili araç örnekleri.

Bilgi iletişim teknolojilerinin gelişmesi, katılım süreçlerini kolaylaştıran ve daha ucuz maliyetlerle daha fazla insana ulaşmanın bir aracı olarak değerlendiriliyor. Bu sürecin özellikle afet durumlarına katılımcı ve etkili bir şekilde yanıt vermek için Coğrafi Bilgi Sistemlerinin de (CBS) devreye girmesiyle birlikte daha da önemli bir hale geldiği söylenebilir. Dolayısıyla günümüzde eski vs. yeni katılım biçimleri konusunda tartışmaların başladığı görülüyor. Bilgi iletişim teknolojilerinin giderek gelişmesiyle yeni bir katılım biçimi olarak e-katılımın daha da önemli bir hale geleceği aşikardır. Bununla birlikte e-katılımın anlamlı ve etkili olabilmesi için çevrim dışı yani yüz yüze yapılan etkinlikler de son derece önemli. Tam da bu nedenle hem çevrim içi (online) hem de çevrim dışı (yüz yüze) etkinliklerin tamamlayıcı bir yaklaşımla birlikte hayata geçirilmesi gittikçe yaygınlaşıyor. Örneğin çevre koruma etkinlikleri, katılımcı bütçe uygulamaları ve e-katılımın ve kurallarının ne olacağına dair etkinlikler çevrim içi (online) ve çevrim dışı (yüz yüze) etkinlik paketi olarak karşımıza çıkabiliyor. Kısacası e-katılım ile karar verme süreçlerine resmi ya da yüz yüze yapılan katılım arasında bir bağ kuruluyor. Şekil 3 e-katılım ile resmi karar verme süreçleri arasındaki bağlantıyı özetliyor.

Şekil 3. Kaynak: Asher et al., 2019'dan hareketle Blanc 2020: e-Katılım süreçleri ile resmi karar alma süreçleri arasındaki bağlantılar: e-dilekçe örneği

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin e-demokrasi hakkındaki tavsiye kararı aynı zamanda 80 maddelik bir ilkeler dizini de sunar-ken, 17'nci İlke e-katılım konusunda her aşamada dikkat edilmesi gereken bir dizi hedefi ifade ediyor:

*"P.17. İyi yönetişimin hedeflerine benzer şekilde, e-demokrasinin hedefleri şeffaflık, hesap verebilirlik, yanıt verebilirlik, katılım, müzakere, kapsayıcılık, erişilebilirlik, katılım, yerinden yönetim, demokrasiye güven, demokratik kurumlar ve demokratik süreçler ve sosyal uyumdur."*⁷

e-Katılımın aşamaları, geleneksel katılım seviyeleriyle aynı şekilde; bilgilendirme, danışma, içerme, iş birliği ve güçlendirme olmak üzere 5 farklı seviyeyi ifade ediyor. Bilgilendirme ve danışma seviyelerinde iletişim tek yönlü olsa da içerme, iş birliği ve güçlendirme seviyelerinde iletişim çift yönlü ve müzakerecidir. Kamusal katılımın sözkonusu 5 farklı düzeyi, kamusal katılımı ilgili olarak hükümetin hedefini, karar verme süreçlerine toplumun kendi bakış açılarını yansıtmalarıyla ilgili verdikleri taahhüdü de yansıtıyor.⁸

Paylaşılan Karar Yetkisi Seviyesi

1 Bilgilendirme

Amaç: Toplumun sorunu ve sorunun üstesinden gelmeye yönelik seçenekleri anlamasına yardımcı olmak için objektif bilgi sağlamak

Taahhüt: Kamuoyunu tam olarak bilgilendirmeye, bilgi dağıtımında şeffaflığı sağlamaya bağlılık

Tek Yönlü

2 Danışma

Amaç: Karar verme sürecini etkilemek için çeşitli seçenekler ve analizler hakkında kamuoyu geri bildirimini toplamak

Taahhüt: Kararları etkilemesini sağlamak için halkın geri bildirimlerine değer vermek ve bunları yansıtmak

Şekil 4-a. Kaynak: Ilaria Mariani, Marzia Mortati, Francesca Rizzo, Alessandro Deserti- Nabatchi'nin "the Public Participation Spectrum" (2012) başlıklı çalışmasından uyarlanmıştır- Kamusal Katılım Yelpazesi

⁷ Recommendation CM/Rec(2009)1, a.e.g.

⁸ Ilaria Mariani, Marzia Mortati, Francesca Rizzo, Alessandro Deserti, p. 17-18

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Paylaşılan Karar Yetkisi Seviyesi

3 İçerme

Amaç: Süreç boyunca halkı doğrudan sürece dahil ederek onların endişelerinin ve isteklerinin sonuçları şekillendirmesini sağlamak

Taahhüt: Halkın görüşlerinin doğrudan karar alma süreçlerine dahil edilmesi

4 İş birliği

Amaç: Alternatif çözümler de dahil olmak üzere kararın tüm yönlerini göz önünde bulundurarak kamuyla birlikte çözümler geliştirmek

Taahhüt: Kamu katkısının kalkınma süreçlerine kapsamlı bir şekilde entegre edilmesi

5 Güçlendirme

Amaç: Karar alma yetkisini halka devrederek, onların seçimini uygulama taahhüdünü yansıtmak

Taahhüt: Kamu kararlarına tam anlamıyla saygı gösterilmesi ve uygulanması

Çift Yönlü
Müzakereci

Şekil 4-b. Kaynak: Ilaria Mariani, Marzia Mortati, Francesca Rizzo, Alessandro Deserti- Nabatchi'nin "the Public Participation Spectrum" (2012) başlıklı çalışmasından uyarlanmıştır- Kamusal Katılım Yelpazesi

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

1.2. Neden e-katılım? Neden değil?

Bilgi iletişim teknolojilerinin (BİT) dünyada yaygın olarak kullanılmaya başlamasıyla birlikte, BİT kullanımının nitel ve nicel olarak ölçülmesi ve aynı zamanda sınıflandırma, sıralama, aralık ve oranlarının tespit edilmesi (ölçeklendirme) için bir dizi küresel araştırma yapılıyor. "[DataReportal](#)"⁹ BİT kullanımı hakkında yıllık raporlar yayınlıyor. DataReportal [Ekim 2024 verilerine](#)¹⁰ göre dünya nüfusu 8,18 milyar ve bu nüfusun %58'i kentlerde yaşıyor. 5,75 milyar insan cep telefonu kullanıyor ve bu rakam dünya nüfusunun %70,3'üne denk geliyor. Küresel kullanıcı sayısı ise son 12 ayda 119 milyon artarak bir önceki yıla göre yüzde 2,1'lik bir büyüme kaydetti. Bu arada veriler akıllı telefonların şu anda dünya çapında kullanılan mobil telefonların %85'inden fazlasını oluşturduğunu gösteriyor.

Ekim 2024'ün başında toplam 5,52 milyar kişi internet kullanırken bu oran küresel internet kullanımının %67,5'ine denk geliyordu. İnternet kullanıcıları son 12 ayda 151 milyon (%+2,8) arttı. Bununla birlikte 2024'ün son üç ayında toplam 2,66 milyar insan çevrim dışı kalmaya devam etti.

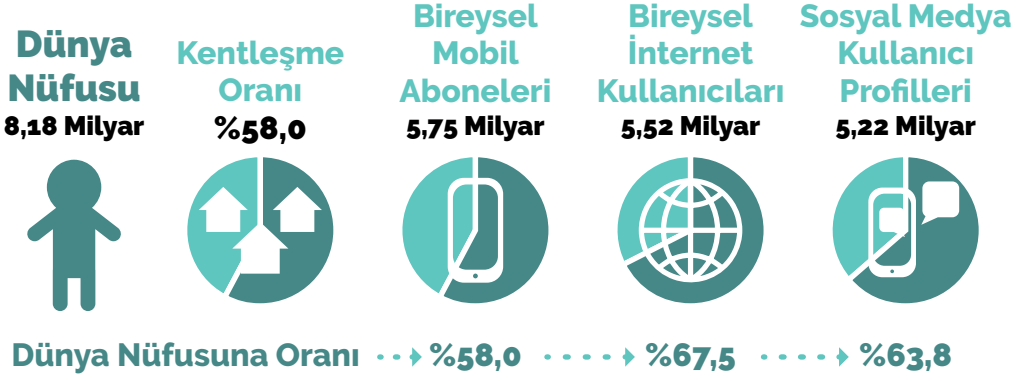
9 <https://datareportal.com/about>

10 Digital 2024 October Global Statshot Report, <https://datareportal.com/reports/digital-2024-october-global-statshot> web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

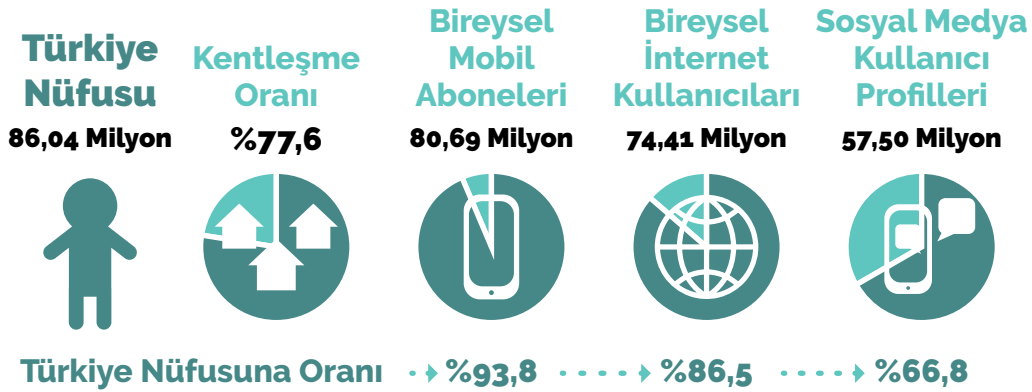
Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Kepios'un son analizine göre küresel sosyal medya kullanıcı sayısı 5,22 milyar ve bu rakam dünyadaki tüm insanların %63,8'ine denk geliyor. 256 milyon yeni kullanıcı kimliğinin eklenmesiyle birlikte küresel toplam geçtiğimiz yıl %5'ten fazla arttı. Ancak kullanıcı kimliklerinin **bireysel kullanıcıları temsil etmeyebileceğini de unutmamak** gerekiyor.

Şekil 5. Kaynak: DataReportal: WeAreSocial, Meltwater, Kepios. Ekim 2024.

Türkiye'deki genel durum ise aşağıdaki gibidir:

Şekil 6. Kaynak: DataReportal: WeAreSocial, MeltWater, Kepios. Ocak 2024 - Türkiye

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Yukarıda ve Ek-2'de sunulan veriler göz önüne alındığında, bilgi iletişim teknolojilerinin karar verme süreçlerine katılım süreçlerinde kullanılması neredeyse kaçınılmaz oluyor.

Karar verme süreçlerine katılımında en sık karşılaşılan sorunların başında zaman, para ve mekân sorunları dile getirilirken, bu zorluklar geliştirilen pek çok yöntemle rağmen hala karar verme süreçlerine katılımı sınırlayan etmenler arasında yer alıyor.

Bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı, yani e-katılım, karar verme süreçlerinde yaşanan zorlukların üstesinden gelebilmek için bir dizi imkân sunsa da dünya nüfusunun %30'dan fazlası, e-katılım için gerekli koşul olan bilgi iletişim teknolojilerine hala tam olarak erişemiyor. Ayrıca bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı insanların bilgi düzeylerine, cinsiyete, yaşa ve sosyo-ekonomik koşullara göre de farklılık gösterebiliyor.

Yine hükümetlerin bilgi iletişim teknolojilerine yatırım yapma seviyeleri eşit düzeyde görünmüyor ve hükümetlere olan güven düzeylerinin düşüklüğü, kişisel verilerin korunması, kasıtlı manipülasyon, e-katılım için halen sınırlı araçların bulunması gibi olumsuz faktörler de bulunuyor.¹¹

Dolayısıyla e-katılımın sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için bahsi geçen olumsuzlukların üstesinden gelmek gerekiyor.

¹¹ Ilaria Mariani, Marzia Mortati, Francesca Rizzo, Alessandro Deserti, p. 18-19.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

2. Bölüm

Dijital Yönetişim ve e-Katılımın ölçülmesi

Günümüzde bilgi iletişim teknolojileri aracılığıyla e-yönetişimin ve e-katılımın ölçülmesi için hükümetler arası organizasyonlar ve hükümetler bir dizi çalışma yürütmektedir. Son yıllarda sivil inisiyatifler de e-yönetişim ve e-katılımın ölçülmesi amacıyla çalışmalar yürütmeye başlamıştır. Bu bölümde hükümetler arası organizasyonlar, hükümet ve sivil inisiyatiflerin genel bir dökümü yapılacak ve bazı iyi örneklerle yer verilecektir.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

2.1. Birleşmiş Milletler (BM)

BM Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi'nin (ESİD) e-yönetişim konusundaki çabaları 2000'li yılların hemen başına denk geliyor. BM ESİD'nin bu konudaki ilk çalışması 2001 yılında yayınlanan "e-Devlet Kıyaslaması: Küresel Bir Perspektif (UNDESA/ASPA) 2001"dir.¹² 2003 yılında ise bu çalışmayı takiben günümüzde BM e-Devlet Gelişmişlik Endeksi'nin ana kaynağını oluşturan ve üye devletlere yönelik hazırlanmış "e-Devlet Anketi"nin ilkinin yayınlamıştır. Anket 2004 yılında tekrarlanmış ve anketten elde edilen bulgularla aynı yıl ilk rapor hazırlanmıştır. İkinci rapor ise 2005 yılında hazırlanmıştır. Bu tarihten sonra 2008 yılı itibariyle anket iki yılda bir yapılmaya başlanmış, elde edilen bulgularla yıllara göre karşılaştırma yapma olanağı veren "e-Devlet Gelişmişlik Endeksi" (EDGI) hazırlanmıştır.¹³ BM ESİD "e-Devlet Gelişmişlik Endeksi"ne paralel olarak bir de "e-Katılım Endeksini"¹⁴ (EPI) yayınlamaktadır. BM ESİD, EPI sonrasında 2014 yılında yurttaşların e-katılım yoluyla, karar verme süreçlerine katılımını ölçebilmeleri için üye devletlere yönelik bir "öz değerlendirme" aracı olan "Yurttaş Katılımı ve e-Katılım için Ölçme ve Değerlendirme Aracı"nı¹⁵ yayınlamaya başladı. Bu araca devletlerin kendi kendilerini değerlendirebilecekleri bir soru formu eşlik etmektedir.¹⁶ BM ESİD 2018 yılı itibariyle "Yerel Yönetimlerde e-Devlet Endeksi" yayınlamaktadır. Endeks aynı zamanda yerel yönetimlere e-katılım hakkında veriler de sunmaktadır.¹⁷

12 Benchmarking E-government: A Global Perspective (UNDESA/ASPA) 2001, <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/Benchmarking-E-Government-2011> web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

13 UN DESA, E-Government Development Index, <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/Overview/-E-Government-Development-Index>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

14 UN DESA, The E-Participation Index (EPI), <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/Overview/E-Participation-Index>.

15 UN DESA, Measurement and Evaluation Tool for Citizen Engagement and e-Participation, 2014, <https://publicadministration.desa.un.org/topics/participation-and-accountability/e-participation-and-citizen-engagement>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

16 UN DESA, Citizen Engagement Self-Assessment Questionnaire, <https://publicadministration.desa.un.org/topics/participation-and-accountability/e-participation-and-citizen-engagement>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

17 UN DESA, E-Government at Local Level, <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/E-Government-at-Local-Level>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

2.2. Ekonomik, Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD)

OECD ülkelerin dijital gelişim durumlarını değerlendirmelerine ve buna yönelik politikalar oluşturmalarına yardımcı olmak amacı ile "[Going Dijital Aracı](#)"nı geliştirmiştir.¹⁸ Veri keşfi ve görselleştirme aracın temel özellikleridir. Bütünleştirilmiş bir politika çerçevesi olan araç, hükümetlerin dijital dönüşümün potansiyelini tam olarak gerçekleştirmelerini ve zorlukları ele almak için tutarlı ve dirençli politikalar geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlıyor. Araç, birlikte büyümeyi artırmaya ve refahı iyileştirmeye yardımcı olan yedi politika boyutunu içeriyor:

- 1. Erişim:** İletişim altyapılarına, hizmetlere ve verilere erişim
- 2. Kullanım:** Dijital teknolojilerin ve verilerin etkin kullanımı
- 3. Yenilikçilik:** Veri odaklı dijital yenilik
- 4. İş:** Herkes için iyi işler
- 5. Toplumsal:** Toplumsal refah ve kapsayıcılık
- 6. Güven:** Dijital çağda güven
- 7. Piyasanın açık olması:** Dijital iş ortamlarında piyasanın açık olması.

Araç ile bu politika çerçevesinde hükümetlerin dijitalleşmesini ölçmek için göstergeler kullanarak ölçüm yapmak mümkün. Politika çerçevesinin toplumsal boyutundaki temel göstergelerden bir tanesinin ise "dijital devlet" göstergesi olduğunu vurgulamakta fayda var.

***Dijital devlet** hükümetleri yurttaşlara ve işletmelere yakınlaştıran dijital devlet stratejilerinin ve girişimlerinin geliştirilmesini ve uygulanmasını araştırır ve destekler. Teknolojinin sadece kamu sektörünün verimliliğini artırmak için değil, aynı zamanda politikaları daha etkili ve hükümetleri daha açık, şeffaf, yenilikçi, katılımcı ve güvenilir hale getirmek için stratejik bir itici güç olduğunu kabul eder.¹⁹*

¹⁸ OECD, Going Digital Toolkit, <https://goingdigital.oecd.org/>, Son erişim 1.12.2024.

¹⁹ OECD, Digital Government, <https://www.oecd.org/en/topics/digital-government.html>, Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Dijital devlet göstergesi için bir "**Dijital Devlet Endeksi**" yaratılmıştır.²⁰ e-Devlet endeksi; dijital devlet süreçlerini ve hizmetlerini kamu sektörünün yanıt verebilirliğini ve güvenilirliğini artıracak şekilde dönüştürmek için gereklidir.

OECD'nin Dijital Devlet Endeksi, kamu sektörünün bütüncül ve insan odaklı dijital dönüşümünü sağlamak üzere veri ve teknolojiden yararlanabilmek için uygulanan strateji ve girişimlerin kapsamına bakarak, ülkelerin dijital devlet uygulamalarını değerlendirmektedir.

Değerlendirme OECD Dijital Devlet Politikası Çerçevesi'nin altı boyutunu kapsamaktadır:

1. Tasarım yoluyla dijital
2. Veri odaklı kamu sektörü
3. Bir platform olarak devlet
4. Varsayılan olarak açıklık
5. Kullanıcı odaklılık
6. Proaktiflik.

²⁰ OECD Digital Government Index, <https://goingdigital.oecd.org/indicator/58>, Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Dijital Devlet Endeksi, 0 ila 1 arasında değerler alan bileşik bir endekstir. Burada 1 en yüksek dijital devlet olgunluğunu, 0 ise kuruluşlar arasında düşük ve/veya parçalı ilerlemeyi gösterir.

Boyut 1 Tasarım yoluyla dijital: kamu sektörünün politikalar oluştururken veya kamu hizmetlerini dönüştürürken dijital araçları ve verileri tutarlı bir şekilde kullanmasını sağlamak için dijital devlet politikalarının nasıl tasarlandığını ölçer.

Boyut 2 Veri odaklı kamu sektörü: kamu sektörü genelinde veri erişimi, paylaşımı ve yeniden kullanımı için gerekli yönetim ve kolaylaştırıcıların geliştirilmesinde hükümetin kaydettiği ilerlemeleri ölçer.

Boyut 3 Bir platform olarak devlet: kamu sektörü genelinde devlet süreçlerinin ve hizmetlerinin tutarlı bir dönüşümünü ilerletmek üzere ekipleri donatmak için kılavuzlar, araçlar, veriler, dijital kimlik ve yazılım gibi ortak yapı taşlarının dağıtımını ölçer.

Boyut 4 Varsayılan olarak açıklık: farklı aktörlerle iletişim ve etkileşim kurmak için teknolojilerin ve verilerin kullanımını teşvik etme çabaları da dahil olmak üzere açık verilerin yayınlanmasının ötesinde açıklığı ölçer.

Boyut 5 Kullanıcı odaklılık: hükümetlerin kamu politikaları ve hizmetlerinin tasarım ve sunumunun merkezine kullanıcı ihtiyaçlarını yerleştirme kapasitesini ölçer.

Boyut 6 Proaktiflik: hükümetlerin, kamu hizmetlerini proaktif bir şekilde sunmak için kullanıcıların ve hizmet sağlayıcıların ihtiyaçlarını öngörme kapasitesini ölçer.

OECD Dijital Devlet Anketi, OECD Konseyi'nin 15 Temmuz 2014 tarihinde kabul edilen "[Dijital Devlet Stratejilerine İlişkin Tavsiye Kararı](#)"nın²¹ uygulanmasını izlemek üzere tasarlanmıştır. OECD [2019](#)²² ve [2023](#)²³ yılında iki rapor yayınlamıştır. Ayrıca üye devletlerin devlet faaliyetlerini konu edinen ülke raporlarını da sunmaktadır. "Going Dijital Aracı" ise dijital devlet verilerini düzenli ve karşılaştırmalı olarak vermektedir.

21 OECD, Recommendation of the Council on Digital Government Strategies, OECD/LEGAL/0406 Adopted on: 15/07/2014, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0406>, Son erişim 1.12.2024.

22 OECD, Digital Government Index 2019 results, https://www.oecd.org/en/publications/digital-government-index_4de9f5bb-en.html, Son erişim 1.12.2024.

23 2023 OECD Digital Government Index, https://www.oecd.org/en/publications/2023-oecd-digital-government-index_1a89ed5e-en.html, Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

2.3. Avrupa Konseyi (AK)

Avrupa Konseyi'nin yukarıda ifade edildiği üzere Bakanlar Komitesi'nin e-yönetişim ve e-demokrasi hakkında üye devletlere yönelik iki tavsiye kararı bulunuyor. Bakanlar Komitesi'nin özellikle de e-demokrasi hakkındaki tavsiye kararından hareketle Avrupa Konseyi'nin Demokrasi ve Yönetişim Komitesi, geçici bir komite olarak 2006-2008 yılları arasında görev yapan "e-Demokrasi Hakkında Geçici Komite"yi kurmuştur. Geçici Komite üye devletlere yönelik e-demokrasi hakkında [beş farklı kılavuz](#) hazırlamıştır.²⁴ Söz konusu araçlardan beşincisi "[e-demokrasinin değerlendirilmesi](#)"²⁵ hakkındadır.

Ancak Avrupa Konseyi şu ana kadar üye devletler arasında e-demokrasiyi değerlendiren ya da ölçen bir rapor veya endeks yayınlamamıştır.

²⁴ CoE, European Committee on Democracy and Governance (CDDG), E-Democracy Handbook, Strasbourg, 27 August 2020, <https://rm.coe.int/11th-cddg-session-10-11-september-2020-e-democracy-handbook/16809f5a72> , web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

²⁵ The CoE, Indicative Guide No.5 to Recommendation Rec (2009). of Committee of Ministers to member states on e-democracy Evaluating e-democracy, CAHDE (2009) 5E, Strasbourg, 20 January 2009, https://www.coe.int/t/dgap/democracy/Source/EDemocracy/CAHDE_IV/PDF_CAHDE%20indicative%20guide%20no%205%20E.pdf, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

2.4. Avrupa Birliği (AB)

AB, üye ve aday ülkeler arasındaki e-devlet uygulamalarını yakından takip etmektedir. Bu amaçla AB Komisyonu **“Ulusal Politikalar Platformu”**²⁶ üzerinden üye ve aday ülkelerin politikalarını derleyen bir kaynak web sitesi geliştirmiştir. Bu site farklı kaynaklardan derlenen bilgilerle **üye ve aday ülkelerin e-katılım politikalarını** da takip etmektedir.²⁷ Ancak herhangi bir ölçüm ya da endeks sunmamaktadır. AB'nin bu konuda “DIGITAL” olarak adlandırılan **“Digital Europe Programı”** bulunmaktadır. Bu programın kendisi bir platform değildir. DIGITAL programı üye ve aday ülkelerin dijitalleşmesine ve dijital teknolojiyi işletmelere, yurttaşlara ve kamu idarelerine ulaştırmasına odaklanan bir AB finansman programıdır.²⁸ Programdan AB üyesi olmayan Avrupa ülkeleri de faydalanabilmektedir. Program kapsamında yaklaşık 3.33 milyar avroluk bir harcama yapılırken, bu harcamanın yaklaşık 1.8 milyar avrosu AB tarafından karşılanmıştır.²⁹ AB üyesi ülkelerin içinde bu kaynaktan en fazla faydalanan ülkeler Almanya, Fransa, İtalya, Belçika ve İspanya'dır. Bu programdan Türkiye de faydalanmaktadır.

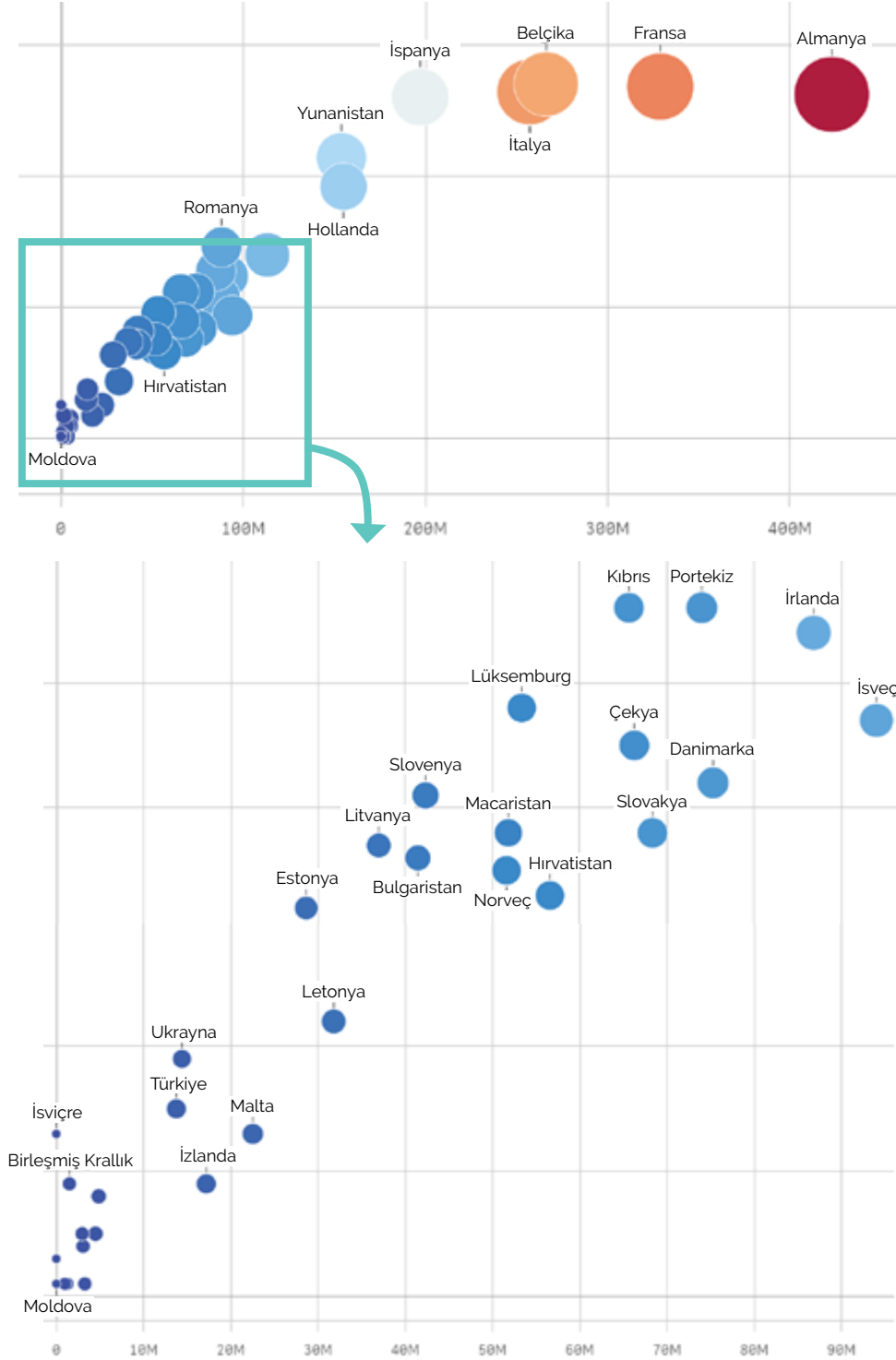
26 European Commission, National Policies Platform, <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/>, Son erişim 1.12.2024.

27 European Commission, YouthWiki, Participation, Online platforms for e-participation (September 2021), <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/comparative-overviews/participation/online-platforms-for-e-participation/2021>, Son erişim 1.12.2024.

28 European Commission, The Digital Europe Programme, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

29 European Commission DIGITAL Projects Profile, https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/3186bea7-d9b9-4d80-b76a-2a4c30eaf5f3/sheet/KVdtQ/state/analysis, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024

DIGITAL Programı kapsamında fon kullanan ülkelerdeki yatırım durumu ise şöyle:

Şekil 7. AB DIGITAL Fonu Toplam Maaliyet

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

2.5. Sivil Girişimler

Dijital dünya ve e-katılımı ölçmek ve değerlendirmek için günümüzde bazı sivil inisiyatifler de faaliyet göstermektedir. Bunların içinde en aktif çalışmaların "DataReportal" ve "People Powered" inisiyatifleri tarafından yürütüldüğü söylenebilir.

DataReportal

[WeAreSocial](#)³⁰, [Meltwater](#)³¹ ortaklığı ile [Kepios](#)'un³² ürettiği yıllık dijital veriler yayımlayan bir web sitesidir. Özellikle internet ve sosyal medya kullanımıyla ilgili olarak küresel ve ülke bazında veriler yayınlamaktadır.

Bu veriler aynı zamanda internet ve sosyal medya için kullanılan araçlara yaşa ve cinsiyete göre ayrıştırılmış veriler sunmaktadır. Veriler internetin ve sosyal medyanın kullanım amaçları ve sıklığını da içermektedir.

People Powered

Toplum üyelerinin kendi yaşamlarını etkileyen politik karar alma süreçlerine doğrudan katılımını hedefleyen, katılımcı demokrasi için küresel bir merkezdir. ABD merkezli olan People Powered, karar verme süreçlerine yurttaş katılımı için yapılan çalışmalarını küresel düzeyde takip etmektedir. Takip edilen çalışmaların içinde dijital katılım için geliştirilen platformlar ve yazılımlar da bulunmaktadır. People Powered söz konusu platformların ve yazılımların değerlendirilmesi için yıllık olarak gelişmeleri yansıttığı bir [matrix yöntemi](#) geliştirmiştir.³³ Mevcut haliyle matrix 30 e-katılım platformu ve yazılımı hakkında bir derecelendirme yapmaktadır. Dijital katılım teknolojisi konusundaki derecelendirme Afrika, Asya, Doğu Avrupa, Latin Amerika, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'dan altı bağımsız uzman tarafından yapılmaktadır.

30 <https://wearesocial.com/uk/>

31 <https://www.meltwater.com/en/about>

32 <https://kepios.com/>

33 People Powered, Ratings for Digital Participation Tools, <https://www.peoplepowered.org/platform-ratings>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

People Powered derecelendirme için 6 kriter kullanılmaktadır:³⁴

1. Platform maliyeti

Platform maliyeti kullanılan yazılım için ücret ödenip ödenmemesiyle ilgilidir. Daha düşük yazılım ve yapılandırma maliyetine sahip platformlara (varsa) daha fazla puan verilir.

2. Kapasite gereksinimleri

Bu kriter katılımcı süreçler için bir platformun yapılandırılması ve kullanılması için gerekli iç kapasite gereksinimlerine odaklanmaktadır. Kapasitesi yüksek olanlar daha fazla puan alır.

3. Özellikler

Platformlar her özellik için bir puan alır ve eğer bir özellik sunulmuyorsa veya komite üyeleri sunulup sunulmadığını belirleyemediyse bunun "mevcut olmadığını" belirtir.

4. Erişilebilirlik

Engellerle karşılaşanlar dahil olmak üzere anlamlı bir katılıma izin veren platformlara daha fazla puan verilir.

5. Etik ve şeffaflık

Platformlar veri kullanımı, kişisel bilgilerin korunması ve içerik moderasyonu ile ilgili kurallar yayınladıkları takdirde daha fazla puan alırlar.

6. Geçmiş performans ve güvenilirlik

Daha uzun süredir piyasada olan platformlara daha fazla puan verilir. Bu uygunluk ve güvenilirliği gösterir. Ayrıca farklı bir kullanıcı tabanına sahiplerse daha fazla puan alırlar.

Yukarıdaki kriterlerin değerlendirilmesi için ayrıca her kritere eşlik eden değişkenler mevcuttur. Bu kriterler ve değişkenler doğrultusunda 30 e-katılım platformu hakkında yapılan derecelendirmeyi **Ek-1**'de bulabilirsiniz.

³⁴ People Powered, Evaluation criteria

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

3. Bölüm

Avrupa ve Türkiye’de e-katılım örnekleri

3.1. Hükümetler Arası Organizasyonlar ve e-katılım

3.1.1. Birleşmiş Milletler

BM İnsan Hakları Konseyi, Anlaşma Temelli ve Özel Usul Mekanizmalarının sekretaryasını yürüten BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi (İHYKO) aracılığıyla danışma süreçleri yürütmektedir. Bu süreçler bir platform üzerinden değil e-posta aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Ancak BM İnsan Hakları Konseyi'nin “Evrensel Periyodik Değerlendirme” süreçlerinde STÖ raporlarının yüklendiği [ayrı bir kayıt sistemi](#) bulunmaktadır.³⁵ Ayrıca BM toplantılarına ve etkinliklerine katılmak için [indico.un](#) kayıt sistemi oluşturulmuştur. Sistem sadece yüz yüze değil, aynı zamanda çevrim içi olarak BM toplantıları ve etkinliklerine katılma imkânı sunmaktadır. Benzer bir sistem [BM İHYKO etkinlikleri](#) (EVENT) için de mevcuttur.³⁶ Hem [indico.un](#) hem de [EVENT](#) bir platform olarak kurulmuş olmakla birlikte e-katılım platformundan ziyade kayıt platformu olarak çalışmaktadır.

³⁵ OHCHR, UPR Documentation, <https://uprdoc.ohchr.org/Account/Login.aspx?ReturnUrl=%2f> web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

³⁶ OHCHR, EVENT, <https://events.ohchr.org/> web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

3.1.2. Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi e-demokrasi ve e-katılım hakkında uzun süredir çalışmalar yürütmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere Bakanlar Komitesi e-demokrasi hakkında ilk uluslararası hukuk metinlerini kabul etmiştir. Ayrıca üye devletlere yönelik bir dizi kılavuz belge de üretilmiştir. Ancak Avrupa Konseyi'nin bir e-katılım platformu yoktur. BM örneğinde olduğu gibi Avrupa Konseyi zaman zaman politika belgeleri ve Bakanlar Komitesi'nin tavsiye kararları hakkında STÖ'lerden görüş istemektedir. Bu görüşler genel olarak e-posta aracılığıyla gerçekleşmektedir. Ayrıca STÖ'lerin ve bireylerin katılımıyla gerçekleşen 2013 Dünya Demokrasi Forumu "[Demokrasinin Yeniden-Kablolanması: Dijital Çağda Kurumlar ve Yurttaşlar Arasında Bağlantı Kurmak](#)"³⁷ başlığıyla düzenlenmiştir. Ancak Avrupa Konseyi'nin sivil topluma yönelik doğrudan e-katılım sağlayan bir portalı yoktur. Avrupa Konseyi yüz yüze-katılım ve e-posta yoluyla gerçekleşen katılım araçlarını kullanmaktadır.

3.1.3. Avrupa Birliği (AB)

AB Hükümetlerarası organizasyonlar içinde e-katılım platformlarını en fazla kullanan kuruluştur. AB'nin hali hazırda e-katılım amacıyla kullandığı üç ana e-katılım portalı mevcuttur: Bunlardan ilki "Avrupa Yurttaş İnisiyatifi" ([European Citizens' Initiative](#)),³⁸ ikincisi "Görüşlerinizi Bildirin" ([Have Your Say](#))³⁹ ve üçüncüsü "Yurttaş Katılımı" ([Citizens' Engagement](#))⁴⁰ platformlarıdır. Her üç platform da AB'nin yürütme organı olan Avrupa Komisyonu'na yönelik faaliyet göstermektedir. Platformlar AB yurttaşlarına yöneliktir ve her iki platformu da kullanmak için kayıt yaptırmak gerekmektedir.

37 World Forum for Democracy 2013, <https://www.coe.int/en/web/world-forum-democracy/2013-forum> Son erişim 1.12.2024, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

38 EU, European Citizens' Initiative, https://citizens-initiative.europa.eu/_en, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

39 European Commission, Have your say - Public Consultations and Feedback, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_en, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

40 European Commission, Citizens' Engagement Platform, https://citizens.ec.europa.eu/index_en, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Avrupa Yurttaş İnişiyatifi (European Citizens' Initiative)

Avrupa Yurttaş İnişiyatifi alışmaları Ekonomik ve Sosyal Komite (EESC) tarafından koordine edilmektedir.⁴¹ Avrupa Yurttaş İnişiyatifi'nin ayrıca bir forum sayfası da bulunmaktadır. Forum sayfası uzman tavsiyeleri ve pratik rehberlik sunan, ayrıca AB yurttaşlarının inisiyatifle ilgili deneyimlerini paylaştığı bir platformdur.⁴²

İnişiyatifin alışma usulü aşağıda yer alan akışı takip eder:

Avrupa Yurttaş İnişiyatifi

Sistem Akış Şeması

1. Adım: Başlatmak

7 farklı AB ülkesinde yaşayan en az 7 AB yurttaşından oluşan bir organizatör grubu kurmak

2. Adım: Kaydettirmek

Girişimin Avrupa Komisyonu ile ilişimini yönetmek için organizatör hesabını oluşturmak

3. Adım: Destek Almak

En az 7 AB ülkesinden 1 Milyon imza toplamak

4. Adım: Doğrulanmış Belge Beyanlarının Alınması

İnsanların uyruklarına göre sınıflandırılması ve ilgili AB ülkesindeki yetkililere doğrulama için gönderilmesi

5. Adım: Girişimin Beyan Edilmesi

Ulusal yetkililerden onaylanmış sertifikalar 3 ay için AB Komisyonuna sunulmalı

6. Adım: AB Komisyonundan Cevap Alınması

Girişim AB Komisyonuna gönderildikten sonra incelemesi başlar.

41 EESC, European Citizens' Initiative, <https://www.eesc.europa.eu/en/initiatives/european-citizens-initiative>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

42 EU, European Citizens' Initiative Forum, https://citizens-initiative-forum.europa.eu/_en, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

1 Ay İçinde

Girişiminizde dile getirilen sorunları ayrıntılı olarak açıklayabilmek için Komisyon temsilcileriyle bir araya gelinir.

3 Ay İçinde

Avrupa Parlementosundaki halka açık bir oturumda inisiyatifinizi sunma imkanınız olur. Ayrıca Parlamento genel bir oturumda tartışma yapabilir ve bu da sorununuzla ilgili bir kararı kabul etmesine yol açabilir.

6 Ay İçinde

Komisyon, girişiminize (varsa) yanıt olarak hangi eylemi önereceğini ve harekete geçme (veya geçmeme) nedenlerini açıklayacaktır. Bu yanıt, Komisyon Üyeleri tarafından resmi olarak kabul edilen bir iletişim formunda olacak ve tüm resmi AB dillerinde yayınlanacaktır.

Sonraki Aşamalar

Yasama

Komisyon, girişiminizi uygun olarak değerlendirirse, resmi bir teklif hazırlamaya başlayacaktır. Bu, kamuoyuna danışma, etki değerlendirmesi vb. gibi hazırlık aşamalarını gerektirebilir. Komisyon tarafından kabul edildikten sonra, teklif Avrupa Parlamentosu'na ve Yasa haline gelmesi için kabul etmesi gereken bunu onaylaması gereken AB Konseyi'ne (veya bazı durumlarda sadece AB Konseyi'ne) sunulacaktır.

Diğer Faaliyetler

Komisyon, mevzuat önermek zorunda değildir. Olumlu yanıt verdiği durumlarda bile, bir girişimin en uygun takibi, doğası gereği yasama dışı olabilir. Daha uygun olabilecek bir dizi başka önlem vardır.

Takip

Avrupa Parlamentosu, Komisyon tarafından alınan önlemleri de değerlendirebilir.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Görüşlerinizi Bildirin (Have Your Say)

Bu platform mevcut AB politikaları ve hukuki düzenlemeleri hakkında geri bildirimde bulunmak, AB yurttaşlarının kamu istişarelerine katkıda bulunması amacıyla çalışıyor.

Have Your Say nasıl ortaya çıktı?

2016 yılında Avrupa Komisyonu AB'nin emekli maaşlarına ilişkin kurallarında bir boşluk olduğunu tespit etmiştir. Bu tespite göre emekli olanlar için ortak bir AB kuralı yoktu. Bu nedenle AB konuyu özetleyen bir yol haritası hazırladı ve AB yurttaşlarından 4 haftalık bir süre için konu hakkında yorum yapmalarını istedi. Bu talep emeklilik tasarruflarına kişisel ilgi duyan bir AB yurttaşının da etkisiyle görüldü.

Gelen yorumlar sonrasında AB Komisyonu, yurttaşların sunduğu geri bildirimleri analiz etti ve bu fikirleri daha somut politika seçeneklerine dönüştürmek için çalıştı. Bu seçenekler daha sonra 12 haftalık çevrim içi anketle kamu istişaresine sunuldu. Sunulan görüşlerin dikkate alınması, AB yurttaşlarının sunulan seçenekler hakkında görüşlerini ifade etmek üzere istişareye katılmasında etkili oldu.

Alınan katkılar temelinde Avrupa Komisyonu yurttaşların gerçek ihtiyaçlarını karşılayan bir Avrupa yanlısı özel emeklilik sistemi için önerilen bir yasa taslağı hazırlayabildi. Teklif, yasanın kabul edilmesinden sorumlu olan Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi'ne gönderildi. Aynı zamanda yurttaşların daha fazla yorum yapabilmeleri için 8 hafta süre tanınarak kamuoyuna da duyuruldu. Bu aşamada sunulan tüm seçenekler, yasama çalışmaları sırasında dikkate alabilmeleri için Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi'ne gönderildi.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Bu örnek "Görüşlerinizi Bildirin" platformunun temelini oluşturmuştur ve bugün katılımcılığı kolaylaştıran bir e-katılım platformu olarak çalışmaktadır. Yeni bir yasa teklifi haricinde, mevcut yasalarda ve politikalarda teknik hükümler ya da güncelleme ihtiyacı olduğunda da aynı yöntem izlenmekte ve platform aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Buna göre yurttaşlar ve konunun paydaşları 4 hafta süreyle, metinlere ilişkin geri bildirimlerini gönderebilirler. Ayrıca katılımcılar daha önce kabul edilmiş yasalar ve politikalar hakkında da görüşlerini bu platform aracılığıyla sunabilirler.

Görüşünü Bildir (Have Your Say) AB Yurttaşlarının mevcut yasaların günlük yaşamlarını nasıl etkilediğine ilişkin deneyimlerini paylaşmaları için oluşturulan "lighten the load" (yükü hafiflet) adı verilen bir dijital araçla çalışır. Platformu kullanarak AB yurttaşları istediği zaman geri bildirimde bulunabilir veya fikirlerini paylaşabilir. Ayrıca platformda yapılacak geri bildirimler için birtakım kurallar belirlenmiştir.⁴³

⁴³ European Commission, Rules for feedback and suggestions, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/rules-feedback-and-suggestions_en, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Yurttaş Katılım Platformu (Citizens' Engagement Platform)

Bu platform Mart 2021 ve Haziran 2022 tarihleri arasında gerçekleşen ve dijital bir platform üzerinden çalışan "Avrupa'nın Geleceği Konferansı"⁴⁴ çalışmasına dayanmaktadır.

Avrupa'nın Geleceği Konferansı nedir?

Avrupa'nın Geleceği Konferansı aşağıdaki konular hakkında AB yurttaşlarının görüşlerini almak amacıyla hayata geçirilmiştir.

- Daha güçlü ekonomi, sosyal adalet, istihdam, eğitim, kültür, spor, dijital dönüşüm
- AB demokrasisi, değerler, haklar, hukukun üstünlüğü, güvenlik
- İklim değişikliği, çevre, sağlık
- Dünyada AB, göç

Çevrim içi veya yüz yüze olarak hibrid yöntemle gerçekleşen toplantılarda oluşturulan görüşler Avrupa'nın Geleceği Konferansı için oluşturan dijital platformda bir araya getirilmiştir. Haziran 2022 sonrasında AB Yurttaş Katılımı Platformu yoluyla AB yurttaşlarının AB politikaları hakkında önereceği görüşleri almaya devam etmiştir.

44 European Commission, The Conference on the Future of Europe, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_en web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Yurttaş Katılımı Platformu Avrupa Komisyonu'nun çeşitli alanlarda katılımcı ve müzakereci süreçlerine ev sahipliği yapan çok dilli bir dijital platformdur. Söz konusu alanlar Avrupa Komisyonu'nun çalışma programında belirtilen konuları, politika stratejileri üzerine düşünceleri veya AB politika yapımı için önemli olan diğer ilgili temaları içerebilir.⁴⁵ Bu platform da hibrit bir yöntemle çalışmaktadır ve dört ana aşaması vardır:

*: 27 AB üyesi ülkeden, rastgele seçilen AB yurttaşlarının küçük gruplar (her biri yaklaşık 12 kişi) halinde yaptığı toplantılar.

⁴⁵ European Commission, Citizens' Engagement Platform, Fact Sheet, 2024, https://citizens.ec.europa.eu/document/download/efb5cfcc-a4c1-4f18-bc25-8cfd4653ebf_en?filename=CEP%20Factsheet%20Final.pdf web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Avrupa Yurttaş Toplantıları

Avrupa Yurttaş Toplantıları yurttaş meclisleri yönteminin AB genelinde uygulanmasıdır. Avrupa Yurttaş Toplantıları, 27 AB üyesi ülkenin tamamından rastgele seçilen yurttaşları bir araya getirerek AB yurttaşlarını etkileyen önemli ve yaklaşmakta olan teklifleri Avrupa düzeyinde tartışmaya açar. Katılımcılar her biri yaklaşık 12 kişiden oluşan küçük gruplar halinde ve hep birlikte (genel oturumlarda) çalışırlar. Bir kolaylaştırma ekibi de kendilerine destek sağlar. AB Yurttaşları tartışmalara dayanarak Avrupa Komisyonu'nun politika ve girişimleri tanımlarken dikkate alması için tavsiyelerde bulunur. Bu süreç 3 oturumda gerçekleşir: ⁴⁶

- 1. Fikir üretimi:** İlk oturumun amacı fikir üretmek ve yurttaşların en umut verici buldukları yaklaşımları sonraki oturumlarda tartışmak üzere gruplandırmaktır.
- 2. Gözden geçirme ve iyileştirme:** Bu oturumun amacı ilk oturumda kararlaştırılan yaklaşımları geliştirmek ve ilk yurttaş önerilerini taslak haline getirmektir. Yinelemeli bir akran değerlendirmesi⁴⁷ sürecini takiben çalışma gruplarındaki yurttaşlar birbirlerinin çalışmalarını gözden geçirir, geliştirir ve fikirlere katkıda bulunur. Bu süreç toplantının kapanış oturumunda nihai tavsiyelerin geliştirilmesi için temel teşkil eder.
- 3. Kapanış Oturumu:** Toplantıların tavsiyeleriyle birlikte tartışmaların sonuçları, ilgili tekliflere eşlik eden paketin bir parçası olarak Avrupa Komisyonu'na sunulur.

⁴⁶ European Commission, European Citizens' Panels, https://citizens.ec.europa.eu/european-citizens-panels_en, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

⁴⁷ Her grubun birbirinin yaptığı öneri ve değerlendirmeleri gözden geçirdiği ve yeniden değerlendirdiği bir süreçtir. Burada gruplar bir tür hakem heyeti görevi görür.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Avrupa Parlamentosuna Dilekçe Hakkı⁴⁸

AB Parlamentosundaki dilekçe süreci Lizbon Antlaşması ve AB Temel Haklar Şartı'nda yer alan dilekçe verme hakkına dayanır. Ayrıca AB Parlamentosu ile iletişim kurmak için fırsat sunar. Dilekçe verme [çevrim içi bir platform](#)⁴⁹ aracılığıyla gerçekleşir. Verilen dilekçeler [Dilekçe Komisyonu](#)⁵⁰ aracılığıyla AB Parlamentosunun AB mevzuatının uygulanma biçimine ilişkin sürekli bir gerçeklik kontrolü yapmasına ve AB kurumlarının dilekçelerde geçen konulara ne ölçüde yanıt verdiğini ölçmesine olanak tanır. AB Parlamentosuna dilekçe sunabilmek için [portala kayıt olmak](#) gerekir.⁵¹

SOLVIT Platformu⁵²

AB düzeyinde faaliyet gösteren bir şikâyet platformudur. Bir AB yurttaşı adil olmayan kurallar veya kararlar ve ayrımcı bürokrasi nedeniyle başka bir AB ülkesinde sorun yaşadysa, örneğin bir başka AB ülkesinde yaşamayı, çalışmayı veya iş yapmayı ile ilgili zorluklar yaşadysa ya da engellendiyse, SOLVIT platformu üzerinden çevrim içi şikâyette bulunabilir. SOLVIT söz konusu yetkililere başvuruların AB'deki haklarının neler olduğunu hatırlatır ve sorunu çözmek için onlarla birlikte çalışır. SOLVIT bir şirket tarafından başka bir şirketin şikâyet edilmesi, tüketici hakları, zarardan doğan tazminat talebi, mahkemeye taşınmış olan davalarla ilgili çalışmaz. Ancak idari çözümler üretmek için çaba harcar. Genelde çevrim içi çalışır. Sorunların çözümünü 10 hafta gibi bir süre zarfında çözmeyi hedefler. Sorun henüz mahkemeye taşınmadysa ve idari bir çözüm talep edilirse kullanılır.

⁴⁸ European Parliament, Petitions, <https://www.europarl.europa.eu/petitions/en/home>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

⁴⁹ European Parliament, Petitions, <https://www.europarl.europa.eu/petitions/en/articl/Welcome+to+the+Petitions+Web+Portal/det/20220906CDT10122>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

⁵⁰ European Parliament, Multimedia Centre, <https://multimedia.europarl.europa.eu/en/search?q=committee+on+petitions&tab=streaming&photoType=25&orderBy=newest>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

⁵¹ European Parliament, Petitions, <https://www.europarl.europa.eu/petitions/en/registration/register#registerFrm>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

⁵² European Commission, SOLVIT, https://ec.europa.eu/solvit/index_en.htm, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Sorunlarla iki farklı SOLVIT merkezi ilgilenir:

1. Yerel SOLVIT merkezi
(**Bölge merkezi**)
2. Sorunun meydana geldiği ÷lke-
deki SOLVIT merkezi
(**Ana merkez**)

Sorununuzu SOLVIT'e ilettiğinizde, ikamet merkezi;

- 1 hafta içinde başvuranla iletişime geçer ve gerekirse başvurandan daha fazla bilgi talep eder,
- Sorununun SOLVIT'in görev alanına girip girmediğini kontrol edilir,
- Dosyayı hazırlar ve ana SOLVIT merkezine gönderir.

Bölge SOLVIT merkezi dosyanın ilerleyişı hakkında düzenli olarak başvurana bilgi verir. Başvuran dosyasının nasıl ilerlediğine dair bir güncellemeye ihtiyaç duyarsa bölge SOLVIT merkeziyle her zaman iletişime geçebilir.

Ana SOLVIT merkezi, başvuranın dosyasını bölge SOLVIT merkezinden aldığında;

- Bir hafta içinde vakayı kabul edip etmeyeceklerini teyit eder,
- Sorumlu makamla birlikte soruna bir çözüm bulmaya çalışır.

Sorunların çözümlmesi için hedeflenen son tarih, ana SOLVIT merkezinin vakayı kabul etmesinden itibaren 10 haftadır. SOLVIT düzenli olarak ele aldığı dosyalar ve vakalar hakkında raporlar yayınlr.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

3.2. AB üyesi ülkelerde ve Türkiye'de e-katılım

AB üyesi ülkelerde e-katılım ulusal ve yerel düzeyde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Aşağıda yer alan iki örnek hem BM hem de OECD endeksinde en yüksek puanı alan iki AB ülkesi -Danimarka ve Estonya- hakkında kısa bir bilgilendirme sunmaktadır. Her iki ülke, her iki endekste de üst sıralarda yer almaktadır. Yine aynı endekslerden hareketle Türkiye'de e-katılım hakkında da bilgiler verilmiştir.

Danimarka

Politikalar ve Kullanılan Araçlar

Dijital Devlet Ajansı⁵³

Dijital Devlet Ajansı 2011 yılında kurulmuştur. Ajans Danimarka Hükümeti'nin dijital kamu sektörünün geliştirilmesine yönelik politikalarının yanı sıra Danimarka dijital hizmet altyapısının büyük bölümünün uygulanmasından sorumludur. 15 Aralık 2022 tarihinde Dijital Devlet Ajansı, **Dijital Devlet Bakanlığının** bir parçası haline gelmiştir.

⁵³ the Agency for Digital Government, <https://en.digst.dk/about-us/>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Dijital Devler Ajansının sunduğu hizmetler 4 başlık altında toplanmaktadır:

- 1. Borger.dk - Ulusal Yurttaş Portalı:** Danimarka kamu sektörünün ortak portalıdır ve kamu kurumları ve çevrim içi hizmetleri hakkındaki bilgilere yurttaşların tek bir noktadan erişimi sağlar.
- 2. Dijital kapsayıcılık:** Engellilik, dijital beceri eksikliği, okuma güçlüğü veya kamu sektörünün organizasyonu hakkında bilgi eksikliği gibi nedenlerle dijital teknolojilere erişim konusunda yaşanan zorlukların üstesinden gelmek için çaba harcar. Altı ana ekseninde faaliyet gösterir: **1)** Dijitalleşmenin Sonuçlarının Farkındalığı, **2)** Tüm Yurttaşlar için Tasarım Çözümleri; **3)** Herkesin Anlayacağı Şekilde İletişim Kurma; **4)** Yurttaşlara Dijital İşlerinde Yardımcı Olma; **5)** Yardım Edenlere Yardım Etme; **6)** Kullanılabilir Alternatifler Sağlama.
- 3. AB/AEA genelinde eID ve dijital self servisler (eID Gateway):** Başka bir AB veya AEA ülkesinden bir eID (Electronic identification/elektronik kimlik tanımlama) kullanarak Danimarka'daki bazı dijital self-servis çözümlerine sınır ötesi kullanım ve erişim sağlayan bir sitemdir.
- 4. Danimarka'da web erişilebilirliği:** Kamu sektörü kurumları tarafından sağlanan web sitelerinin ve mobil uygulamaların erişilebilirliğine ilişkin Avrupa Direktifinin uygulanması için çaba harcanır. Dijital erişilebilirlik veya web erişilebilirliği, kamu sektörü kurumları tarafından sağlanan web sitelerinin ve mobil uygulamaların (apps) fiziksel veya zihinsel engelle bakılmaksızın herkes için erişilebilir olmasını sağlar.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Kullanılan Sistemler:

- **MitID (Danimarka Ulusal eID):** Danimarka'da yaşayanların kamu self-servis çözümlerine erişmek için kullanacakları dijital kimliktir.
- **MitID Erhverv:** Danimarka'daki kuruluşlar (şirketler, dernekler ve yetkililer) için dijital kimlik (eID) çözümlüdür.
- **Digital Post:** Danimarka'daki hükümetler arası dijital hizmet altyapısının bir parçasıdır. Digital Post kamu yetkililerinin yurttaşlar ve işletmelerle güvenli ve dijital olarak iletişim kurmasını sağlar - ve bunun tersi de geçerlidir.
- **NemLog-in:** Hem belediyelerde, hem bölgelerde hem de hükümette halkın yetkili self servis çözümlerine erişimini sağlayan bir oturum açma çözümlüdür.
- **NemKonto:** (Danimarka Ulusal Hesap Kaydı), kamu yetkililerinin hem kişilere hem de şirketlere kolay ve güvenli bir şekilde ödeme yapmasını kolaylaştıran sistemdir.
- **Danimarka ehliyet uygulaması (Kørekort-app):** Dijital hale gelen ilk kamusal kimlik kartıdır. Danimarka'da ikamet eden kişinin motorlu taşıt kullanma hakkı için fiziksel ehliyete eşdeğer geçerli bir belge olarak çalışır.
- **Danimarka sağlık sigortası kartı uygulaması (Sundhedskort-app):** Ulusal Danimarka sağlık sigortası kartının gönüllü bir dijital ekidir. Danimarka'da ikamet eden kişinin sağlık hizmeti alma hakkının geçerli bir belgesidir, fiziksel sağlık sigortası kartına eşittir ve fiziksel kart gibi tüm koşullarda kullanılabilir. MitID uygulamasıyla birlikte çalışır.
- **The Digital Post uygulaması:** Yurttaşlar ve kamu otoriteleri arasında iletişim sağlamak için kullanılan bir uygulamadır. Apple ve Google Play Store üzerinden indirilebilir. Akıllı telefonlar ve tablet bilgisayarlar için tasarlanmıştır.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

BM Endeksi

E-Devlet Gelişmişlik Endeksi	0.98474 (1. sırada)	
E-Katılım Endeksi	0.98630 (2. sırada)	
Çevrim içi Hizmet Endeksi	0.99924	
Telekomünikasyon Altyapısı Endeksi	0.99662	
Beşeri Sermaye Endeksi	0.95841	

OECD Endeksi

OECD Ortalaması: 0.605	Danimarka: 0.935 (2. sırada)
------------------------	------------------------------

Tasarım yoluyla dijital

OECD Ortalaması: 0.684	Danimarka: 0.851 (4. sırada)
------------------------	------------------------------

Veri odaklı olma

OECD Ortalaması: 0.633	Danimarka: 0.833 (5. sırada)
------------------------	------------------------------

Bir platform olarak devlet

OECD Ortalaması: 0.615	Danimarka: 0.896 (2. sırada)
------------------------	------------------------------

Varsayılan olarak açıklık

OECD Ortalaması: 0.525	Danimarka: 0.783 (2. sırada)
------------------------	------------------------------

Kullanıcı odaklılık

OECD Ortalaması: 0.607	Danimarka: 0.715 (8. sırada)
------------------------	------------------------------

Proaktiflik

OECD Ortalaması: 0.567	Danimarka: 0.788 (4. sırada)
------------------------	------------------------------

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Estonya

Politikalar ve Kullanılan Araçlar

e-Katılım ve e-seçimler:

Estonya'da e-katılımın temelinde e-seçimler yer almaktadır. Ancak günümüzde yurttaşların seçimlerin olmadığı ortamlarda da karar verme süreçlerine dahil edilmesine doğru [genişlemiştir](#).⁵⁴ Estonya devletiyle yakın bir iş birliği içinde e-yönetişim faaliyetlerini yöneten [e-Yönetişim Akademisinin hazırladığı bilgi notuna](#) göre 11 farklı programın 20 yıla yayılarak uygulandığı bir süreç söz konusudur.⁵⁵

- 1996 Tiger Leap Tiger Leap Programı:** Okulları bilgi ve iletişim teknolojileriyle donatarak, okulları internete bağlayarak ve öğretmenlere bilgi iletişim teknolojileri eğitimi vererek Estonya eğitim sisteminin bilgi toplumunun ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesidir.
- 2001 Look@World programı:** Estonyalıların e-okuryazarlığını ve bunun sonucunda Estonya'nın genel rekabet gücünü artırmaya yönelik eğitim faaliyetleridir. Bu eğitim faaliyetleri nüfusun %10'unu kapsamıştır.
- 2001 TOM programı:** Estonya yurttaşlarının yeni yasalar önererek ya da mevcut yasalarda değişiklik yapılmasını teklif ederek yasama ve politika oluşturma süreçlerine doğrudan katılmalarına olanak tanıyan bir kamu katılım portalıdır. Estonya hükümeti TOM'u hayata geçirerek e-katılım alanındaki öncülerden biri olmuştur. TOM programı uluslararası bir proje olan TID+'a (Today I Decide+) dönüşmüştür. Proje, ticari olmayan kullanım için ücretsiz bir yazılım sunmakta ve aracı ve ondan çıkarılan dersleri AB'deki ilgili taraflara yaymayı amaçlamaktadır.
- 2002 Heakodanik.ee:** Aralık 2002'de Estonya parlamentosu Riigikogu, kamu sektörü ile kar amacı gütmeyen sektör arasındaki iş birliğinin temeli olarak Estonya Sivil Toplum Geliştirme Konsepti'ni kabul etmiş ve güçlü bir sivil toplumu Estonya için kapsayıcı bir hedef

⁵⁴ E-participation history in Estonia, 13 Nis 2021, <https://www.mk.gov.lv/lv/media/8985/download>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

⁵⁵ The e-Governance Academy (eGA), FACTSHEET-Estonian E-Democracy Timeline, https://e-estonia.com/wp-content/uploads/factsheet_e-democracy_timeline.pdf, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

olarak belirlemiştir. Katılım ve angajmana yönelik sistematik yaklaşım hedef olarak belirlenmiş ve konsept temelinde müteakip dijital çözümler oluşturulmuştur. Konseptin kendisi 2000'li yılların başında mevcut olan tüm dijital araçlar kullanılarak sivil toplum kuruluşları tarafından geliştirilmiştir.

2005 I-voting (internet oylaması): İlk olarak 2005 yerel seçimlerinde kullanılan i-voting, seçmenlerin oylarını dünyanın herhangi bir yerinden internete bağlı bir bilgisayar aracılığıyla çevrim içi olarak kullanabilmelerini sağlar. Seçimlere erişilebilirliği artırmak için ek bir oylama yöntemi olarak kullanılmaktadır. Sonuçları bağlayıcı olan i-voting Estonya'da şimdiye kadar 11 kez gerçekleştirilmiştir. En son 2023 parlamento seçimleri sırasında tüm seçmenlerin %51,1'i çevrim içi oy kullanmıştır.

2007 Osale.ee katılım portalı: Halkın katılımına yönelik bir çevrim içi portalıdır. Bakanlıkların çevrim içi kamu istişareleri düzenlemesi için bir platform sağlamaktadır. Belgeler geri bildirim için yayınlanır ve kullanıcılar yorumlarını platform üzerinden gönderebilirler. Taslak Yasal Düzenlemeler için Bilgi Sistemi'nin (EIS) 2011 yılında faaliyete geçmesinin ardından belgeler kamu istişaresi aşamasında yorum için hazır hale getirilir. Hükümet portal aracılığıyla sunulan tüm fikirlere bir ay içinde yanıt vermekle yükümlüdür.

2010 Petitsioon.ee: Bir katılım platformudur. Şu anda Estonya yurttaşları 40 avroluk bir kullanım ücreti ödeyerek bir inisiyatif başlatabilir. Elektronik ortamda toplanan imzalar ne kadar çok olursa inisiyatifin başarı oranı artar. Kimlik tespitine ek olarak elektronik bir kimlik kartı, e-posta adresi veya Facebook profili ile imzaların gerçekliğini kanıtlanmaktadır. Örneğin 2012 yılında başlatılan "Harta 12" adlı imza kampanyası 18 bin 210 imza toplamayı başarmış ve somut bir sonuç doğurmuştur: Rahvakogu'nun (Halk Meclisi) başlatılmasının arkasındaki temel itici güç olmuştur.

2011 VOLIS (Belediyeler için e-Yönetişim Aracı): Yerel yönetimlerin toplantılarını çevrim içi yürütmesini sağlayan bir sistemdir. Yazılım farklı kullanıcı rollerine uygun dijital görünüm sunar ve prosedürel düzenlemelere uygun şekilde ilişkilendirir.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Dijital kimlik doğrulama ile üyelerin tam yetkiyle (oylama dahil) konsey toplantılarına sanal katılımını sağlar. KOVTP ise yerel yönetimler için belirli bir bilgi düzeni ve çeşitli uygulamalar içeren bir web arayüzü sunar. Her iki sistem, kimlik kartı ile halk oylaması yapma işlevine sahiptir ve Estonya'daki e-katılım projelerinde kullanılabilir. VOLIS ayrıca yurttaşların teklif sunmasına, taslakları değiştirmesine ve görüş bildirmesine olanak tanıyan katılımcı bütçeleme işlevine sahiptir.

2012 Rahvakogu Yurttaş Meclisi: Estonya'da demokrasinin işleyişini iyileştirmek amacıyla Estonya Cumhurbaşkanı ve aktif STÖ'ler tarafından başlatılmıştır. Meclis e-araçları geleneksel yüz yüze tartışmalarla birleştirdi. Üç hafta içinde web sitesi yurttaşlardan iki bine yakın öneri aldı ve en iyi 15 fikir Parlamento'ya sunuldu. Bunlardan yedisi yasa olarak kabul edildi.

2013 Katılımcı Bütçeleme (KB): Kamu fonlarını yönetmenin ve insanları yerel yönetim konularına dahil etmenin yenilikçi bir yoludur. Tartu, e-Yönetişim Akademisi ile iş birliği içinde Estonya'da bütçeleme sürecini yurttaşlara açan ve 2013 yılında KB'yi deneyen ilk şehir olmuştur. Bu politika aracı 10 yıl içinde tüm ülkeye yayılmıştır. 2022 itibarıyla 79 belediyenin 50'den fazlası katılımcı bütçeleme uygulamaktadır. Estonya'da katılımcı bütçelemenin yaygınlaşmasında yerel yönetimlerin katılımcı bütçeleme projeleri için çevrim içi oylama yapabilmelerini sağlayan ve dolayısıyla uygulama maliyetlerini azaltan mevcut e-araçların kullanılabilirliği etkili olmuştur.

2016 Yurttaş İnisiyatif Portalı: 2012 yılında düzenlenen Halk Meclisi sürecinde doğmuştur. Portal, Estonya Parlamentosu'na veya yerel yönetimlere mevcut düzenlemelerin nasıl değiştirileceği veya toplumun nasıl iyileştirileceği konusunda toplu öneriler yazılmasına, tartışmalar yapılmasına, önerilerde bulunulmasına ve bireylerin imzaladığı toplu dilekçelerin sonuca ulaşmasına olanak sağlamaktadır. Parlamento ve yerel yönetimler 2014 baharından 2024 yılı başına kadar olan dönemde 220'den fazla girişimi işleme almıştır. 2016 yılında Rahvaalgatus.ee 750 binden fazla oy toplamıştır.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

BM Endeksi

E-Devlet Gelişmişlik Endeksi	0.97274 (2. sırada)	
E-Katılım Endeksi	0.95890 (7. sırada)	
Çevrim içi Hizmet Endeksi	0.99535	
Telekomünikasyon Altyapısı Endeksi	0.97309	
Beşeri Sermaye Endeksi	0.94972	

OECD Endeksi

OECD Ortalaması: 0.605	Estonya: 0.742 (6. sırada)
------------------------	----------------------------

Tasarım yoluyla dijital

OECD Ortalaması: 0.684	Estonya: 0.692 (12. sırada)
------------------------	-----------------------------

Veri odaklı olma

OECD Ortalaması: 0.633	Estonya: 0.949 (2. sırada)
------------------------	----------------------------

Bir platform olarak devlet

OECD Ortalaması: 0.615	Estonya: 0.705 (6. sırada)
------------------------	----------------------------

Varsayılan olarak açıklık

OECD Ortalaması: 0.525	Estonya: 0.623 (10. sırada)
------------------------	-----------------------------

Kullanıcı odaklılık

OECD Ortalaması: 0.607	Estonya: 0.614 (17. sırada)
------------------------	-----------------------------

Proaktiflik

OECD Ortalaması: 0.567	Estonya: 0.869 (2. sırada)
------------------------	----------------------------

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Türkiye

Politikalar ve Kullanılan Araçlar

e-Devlet Uygulaması⁵⁶

2008 tarihinde kullanıma açılmıştır. Günümüzde e-devlet çalışmalarını [T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi](#)⁵⁷ yürütmektedir. Temelleri 1993 tarihli "Türkiye Bilişim ve Ekonomik Modernizasyon Projesi"ne dayanmaktadır. e-Devlet Kapısı'nın kurulması, işletilmesi ve yönetilmesine ilişkin 2006 yılında 2006/10316 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve e-Devlet Kapısı'nın kurulması, işletilmesi ve yönetilmesine ilişkin 2006/22 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile hukuki alt yapısı hazırlanmış ve 2008 yılında kullanıma açılmıştır. Uygulama Apple ve Google Play Store üzerinden akıllı telefonlara ve tablet bilgisayarlara indirilip kullanılabilir. T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisinin verilerine göre e-devlet günümüzde 67 milyon 117 bin 128 kullanıcıya ulaşmıştır. e-Devlet içinde 1.085 kuruma erişim sağlamaktadır. 8 bin 377 hizmet e-devlet üzerinden sunulabilmektedir.

1993 Türkiye Bilişim ve Elektronik Modernizasyon Projesi

2006-2008 e-Devlet Kapısının kurulması işletilmesi ve yönetilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı (2006/10316 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı); e-Devlet Kapısının kurulması, işletilmesi ve yönetilmesine ilişkin Genelge (2006/22 sayılı Başbakanlık genelgesi)

2016 e-Devlet Hizmetlerinin Yürütülmesine ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik yayımlandı. (03.09.2016 tarihli ve 29820 sayılı Resmi Gazete); 2016-2019 Ulusal e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı (19.07.2016 tarihli ve 29775 sayılı Resmi Gazete - 2. Mükerrer)

2019 e-Devlet Kapısı'nın yönetilmesi görevi T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı'na verildi. (24.10.2019 tarihli 48 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi)

⁵⁶ E-devlet Kapısı, <https://www.turkiye.gov.tr/bilgilendirme?konu-siteHakkinda>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

⁵⁷ T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, <https://cbddo.gov.tr/>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

e-Katılım ve CİMER

CİMER e-devlet uygulaması üzerinden kullanılabilirdiği gibi, kendi web sitesi üzerinden erişilebilen bir çevrim içi platformdur. CİMER uygulamasının temelinde 20 Kasım 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak çalışmaya başlayan Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER) uygulaması yer almaktadır. Bu uygulama 9 Temmuz 2019 itibarıyla yerini [Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi'ne \(CİMER\)](#) bırakmıştır. CİMER istek, şikâyet, bilgi edinme, görüş ve öneri, "yönetime katıl", "Türkiye yüzyılı hayalini paylaş" ve teşekkür olmak üzere 7 farklı kategoride yurttaşların yaptığı başvuruları tek bir portal üzerinden almaktadır. T.C. İletişim Başkanlığı verilerine göre 2018'den günümüze CİMER üzerinden yapılan başvuru sayısı 35 milyondur. 2024 yılı içinde CİMER'e 2024'te 7 farklı türden 4 milyon 590 bin başvuru yapılmıştır. CİMER'den yıl içinde yurttaşlara 7 milyon 360 bin cevap gönderilmiştir. CİMER uygulaması, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkı Kanunu kapsamındaki hakların kullanılabilmesini tek bir platform üzerinden sağlar.

CİMER uygulamasına yapılan şikâyet, öneri ve dilekçelere belirli yasal değerlendirme süreçlerine bağlı olarak işleme alıp başvurunun türüne bağlı olarak 30 gün içinde cevap vermek durumundadır.⁵⁸ Bu süre Bilgi Edinme Kanunu gereği bilgi edinme başvurularında 15 gündür.

CİMER uygulamasının kısıtlayıcı yönlerinden bir tanesi günde sadece bir başvuru yapılabilmesidir. Özellikle de yurttaşların karar verme süreçlerine katılımı bakımından önemli olan "yönetime katıl seçeneği"nde ise sınırlı sayıda konu hakkında görüş almaktadır. Mevcutta sadece 4 konu görüşe açılmıştır. Bunlar "2025 Aile Yılı", "Sıfır Atık", "Gençlerin Gündemi" ve "Sokak Hayvanları"dır. Bakanlıkların hazırladığı strateji belgelerinin, yönetmeliklerin, bütçelerin ve TBMM'ye sunulan yasa tasarıları hakkında görüş ve öneriler için bir seçenek bulunmamaktadır.

⁵⁸ CİMER, 50 soruda CİMER kitapçığı, <https://www.cimer.gov.tr/50sorudacimer.pdf>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

BM Endeksi

E-Devlet Gelişmişlik Endeksi	0.89131 (27. sırada)	
E-Katılım Endeksi	0.86300 (22. sırada)	
Çevrim içi Hizmet Endeksi	0.92253	
Telekomünikasyon Altyapısı Endeksi	0.83221	
Beşeri Sermaye Endeksi	0.91923	

OECD Endeksi

OECD Ortalaması: 0.605 Türkiye: 0.586 (18. sırada)

Tasarım yoluyla dijital

OECD Ortalaması: 0.684 Türkiye: 0.689 (14. sırada)

Veri odaklı olma

OECD Ortalaması: 0.633 Türkiye: 0.554 (21. sırada)

Bir platform olarak devlet

OECD Ortalaması: 0.615 Türkiye: 0.607 (22. sırada)

Varsayılan olarak açıklık

OECD Ortalaması: 0.525 Türkiye: 0.235 (30. sırada)

Kullanıcı odaklılık

OECD Ortalaması: 0.607 Türkiye: 0.669 (10. sırada)

Proaktiflik

OECD Ortalaması: 0.567 Türkiye: 0.760 (5. sırada)

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

3.3. AB Üyesi ülkelerde ve Türkiye'de yerel yönetimlere e-katılım: Katılımcı bütçe uygulamaları

BM yerel e-devlet endeksinde 2024 itibariyle 193 şehir bulunmaktadır. İstanbul endekste 7. sırada yer almaktadır. Birinciliği AB üyesi iki ülke -İspanya'dan Madrid ve Estonya'dan Tallinn paylaşmaktadır. AB üyesi ülke olarak Danimarka'dan Kopenhag dördüncü sıradadır. Ancak Madrid'in e-katılım puanı (0.6364) düşüktür.

Bu nedenle yukarıdaki ulusal örnekler takip edilerek aşağıda Estonya'dan Tallinn, Danimarka'dan Kopenhag ve Türkiye'den İstanbul örneklerine yer verilmiştir.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Tallinn

Estonya

Uygulamalar

Katılımcı bütçe uygulaması⁵⁹

Katılımcı bütçe, Tallinn'de yaşayan herkesin kentin parasıyla kurulabilecek olumlu fikirleri toplumlarına sunabilmesi için bir imkân sunar. Katılımcı bütçeden gelen para sadece halkın kullanımına yönelik ve erişimi ücretsiz olan tesisler için kullanılabilir. Uzman bir komite, sunulan fikirlerin uygulanabilirliğini değerlendirir. Değerlendirme sonucunda en iyi değerlendirmeye sahip projeler tanıtılır, tartışılır ve halk oylamasına sunulur. Süreç çevrim içi bir **platform**⁶⁰ aracılığıyla yürütülür. Katılımcı bütçenin koşullarına uygun olarak her şehir bölgesi kendi bölgelerinde yaşayanların sunduğu ve en çok oyu alan bir projeyi hayata geçirir. Süreç 2020 yılında kabul edilen "Tallinn Şehrinin Katılımcı Bütçesini Uygulama Prosedürü"ne göre ilerler.

BM Endeksi: 1. Sırada

Kurumsal çerçeve puanı: 1

İçerik sağlama: 1

Teknoloji: 0.6

Hizmet sunum puanı: 0.9333

e-Katılım: 0.9091

e-Devlet okuryazarlığı: 1

⁵⁹ Introduction of the participatory budget 2023/2024, <https://www.tallinn.ee/en/participatorybudget/introduction-participatory-budget-20232024>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

⁶⁰ Tallinna e-teenindus, <https://taotlen.tallinn.ee/>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Kopenhag

Danimarka

Uygulamalar

Københavnerforslag (Kopenhag Teklifi)⁶¹

Kopenhag'da yaşayanların önerilerini sunup hayata geçirmek için çaba harcadıkları e-katılım programıdır. Bir web sitesi üzerinden çalışır. Kopenhag'da bir teklif (ana öneri) 180 gün içinde (yaklaşık 6 ay) bir ana başvuru, üç eş sponsor ile 15 yaş üstü Kopenhag sakinlerinden 2 bin 500 imza alırsa sunulmaya hazır hale getirilir. Teklif bir uzman komite tarafından değerlendirilir. Ardından Belediye Meclisinde oylamaya sunulur. Kopenhag teklifleri bir birey tarafından veya bir dernek, kuruluş veya benzeri bir kurumun temsilcisi tarafından sunulabilir. Öneriler 15 yaş üstü ve yukarıda kısaca bahsini yaptığımız ve Danimarka'nın ulusal e-kimliği olan MitID sahibi tüm yurttaşlar teklif sunabilir. Ancak oylamaya sadece Kopenhag Belediyesinde ikamet eden yurttaşlar katılabilir. Aynı öneri sadece bir kez desteklenebilir. Uygunsuz, taciz edici, iftira niteliğinde veya ayrımcı öneriler yapılamaz. Oylamaya katılmak için sisteme kayıt yaptırmak gerekir.

BM Endeksi: 4. Sırada

Kurumsal çerçeve puanı: 0,8

İçerik sağlama: 0,9333

Teknoloji: 0.6

Hizmet sunum puanı: 0.9

e-Katılım: 0.8182

e-Devlet okuryazarlığı: 0.9

⁶¹ Københavnerforslag, <https://kobenHAVntaler.kk.dk/da-DK/projects/proposals>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

İstanbul

Türkiye

Uygulamalar

İstanbul Senin Uygulaması⁶²

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yurttaş odaklı, yeni nesil akıllı şehir uygulamasıdır. Uygulama Google Play, App Store ve HUAWEI AppGallery üzerinden ücretsiz olarak indirilebilir. İBB'nin sunduğu hizmetleri ve bu hizmetler için oluşturulmuş mini uygulamaları bir araya getiren bir platform niteliğindedir. Sistem güvenli giriş özelliğine sahiptir. Kullanıcı kaydı oluşturmadan uygulamayı kullanmak da mümkündür. Uygulamada sunulan hizmetler şöyle:

Etkinliklere ücretsiz katılım: İBB'nin düzenlediği etkinliklere İstanbul Senin'de yer alan İBB Etkinlik mini uygulamasından kaydolarak ücretsiz olarak katılmak mümkündür

İBB mekanlarına giriş: İBB Kültür mini uygulaması ile konser, atölye, gezi, festival, tiyatro, sinema gösterimleri vb. etkinlik için ücretsiz bilet alabilir, İBB müze ve mekanlarına giriş gerçekleştirebilir.

İBB wi-fi ile ücretsiz bağlantı: İBB wi-fi akıllı telefonlar için İstanbullulara ücretsiz mobil internet hizmeti vermektedir.

Enstitü İstanbul İSMEK: İBB'nin sunduğu eğitim programlarına katılmak için bir imkân sağlar. Enstitü İstanbul İSMEK mesleki eğitim sunan bir İBB Programıdır.

İş ara iş bul: İstanbul'da iş arayanların başvuru merkezi olan Bölgesel İstihdam Ofisi İş Ara İş Bul mini uygulamasıyla İstanbul Senin'de yerini aldı. Uygulama yurttaşların en uygun iş fırsatlarını bulması için tasarlanmıştır.

Söz senin anketleri: Söz Senin anketleri yeni nesil bir katılımcı demokrasi platformudur. İstanbulluları ilgilendiren konularda anketler yayınlanmakta görüşleri toplanmaktadır.

⁶² İstanbul Senin, <https://istanbulSenin.istanbul/>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Ulaşım bilgilendirmesi: İstanbul'da İBB'ye ait tüm ulaşım hizmetlerinde kullanılabilen İstanbulkart'a para yükleme, bakiye kontrolü, İSPARK'larda yoğunluk durumu, Otobüsüm Nerede uygulaması ile zaman planlaması gibi imkanlar sunmaktadır.

Soru ve Şikâyet İletme: Uygulamada bir Canlı Destek hattı bulunmaktadır. Ayrıca İstanbul'a dair soru ve şikâyetleriniz için başvurular yapabilmektedir. Uygulama daha önce yapılan başvuruların takip edilmesine imkân tanımaktadır.

Askıda fatura: İstanbul'da yaşayan ihtiyaç sahibi ailelerle dayanışma için oluşturulan bir programdır. İstanbul senin uygulaması üzerinden çalışmaktadır.

Fatura ödeme işlemleri: İSKİ ya da İGDAŞ uygulamaları ile fatura ödemesi yapılabilir, Hamidiye Su uygulamasından eve su siparişi verilebilir.

Ulaşım ve alışveriş için karekod: Ulaşım ve alışveriş ödemeleri için karekod uygulaması mevcuttur.

Şehirle buluşmalar: İstanbullulara konser, müze, tiyatro oyunları, sanat atölyeleri ve diğer kültür-sanat etkinlikleri hakkında haber vermektedir. Ayrıca İstanbul'u Seyret mini uygulaması ile İstanbul'un kameralardan canlı bir şekilde izlenmesine olanak sağlar. Sistemde bir de İstanbul'un fotoğraf arşivi bulunmaktadır.

Eczane Bilgisi: Uygulama İstanbul'da kullananlar için en yakın olan ve nöbetçi eczaneler hakkında bilgilendirme yapmaktadır.

Beltur Mini Uygulaması: Uygulama İBB'ye ait Turizm İşletmelerinin (Beltur) lokasyonlarını, menü ve menü içinde konsept seçeneklerini sunan bir uygulamadır. Sistemde ayrıca toplantı ve davetler için kullanıma açık mekanların da bilgisi bulunmaktadır.

Radar İstanbul: İstanbulluların şehirde var olan kültür sanat etkinliklerini keşfedebileceği, harita özelliği ile en yakınındaki etkinlikleri görebileceği bir mobil uygulamadır.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

SEDEP: İBB'nin, İstanbul'da ikamet eden ve ihtiyaç duyan hanelere sosyal ve ekonomik destek programıdır.

Tıp Merkezleri: İBB Tıp Merkezlerinden randevu almak için oluşturulan bir mini uygulamadır. Tıp merkezi seçimi, doktor seçimi, randevu alma ve iptal etme imkanları sunmaktadır.

Bütçem İstanbul:⁶³ Bütçem İstanbul İBB, [İstanbul Kent Konseyi](#)⁶⁴ ve [İstanbul Planlama Ajansı](#)'nın⁶⁵ ortaklaşa yürüttüğü bir katılımcı bütçe uygulamasıdır. İstanbul'da ilk kez denenmiştir. İstanbul Katılımcı Bütçe uygulaması 2021-22 yıllarını kapsayacak şekilde uygulanmıştır. İlk kez 2021 yılında hayata geçirilen katılımcı bütçe uygulaması halen devam etmektedir. Seçilen projelerin bilgileri [Bütçe Senin web sitesi](#) üzerinden yayınlanmaktadır. Sisteme hem "Bütçe Senin" web sitesi hem de "İstanbul Senin" üzerinden giriş yaparak katılımcı bütçe uygulamasına dahil olmak mümkündür.

BM Endeksi: 7. Sırada

Kurumsal çerçeve puanı: 1

İçerik sağlama: 0,8667

Teknoloji: 0.7

Hizmet sunum puanı: 0.8333

e-Katılım: 0.7273

e-Devlet okuryazarlığı: 1

⁶³ Bütçem İstanbul, <https://butcesenin.istanbul/>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024

⁶⁴ İstanbul Kent Konseyi, <https://istanbulkentkonseyi.org.tr/>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

⁶⁵ İstanbul Planlama Ajansı, <https://ipa.istanbul/>, web sitesinde mevcuttur. Son erişim 1.12.2024.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Sonuç

Avrupa bölgesinde e-katılım hakkındaki politikaları, uygulamaları ele aldığımız bu araştırma notundaki bilgilerden hareketle bilgi iletişim teknolojilerinin yurttaşların ve sivil toplum örgütlerinin karar alma süreçlerine katılımına farklı bir boyut kattığını rahatlıkla söyleyebiliriz. e-Katılım karar verme süreçlerine etkili ve anlamlı katılımın önündeki bazı büyük engelleri ortadan kaldırmak bakımından son derece önemli görünüyor.

Örneğin karar verme süreçlerine katılım konusunda zaman, mekân ve maliyet bakımından yaşanan zorlukları bilgi iletişim teknolojilerinin yardımıyla zamana ve mekâna bağlı olmadan ve basit yatırımlarla çözme potansiyeli son derece yüksek görünüyor. Ancak e-katılımın etkinliği ve kapsayıcılığı ülkeden ülkeye farklılık gösteriyor. e-Katılım konusunda ilkeli hareket eden, bu konuya yatırım yapan ve yaratıcı çözümler üreten ülkeler başarılı örnekler sergiliyor.

Özellikle Danimarka ve Estonya gibi ülkeler e-devlet hizmetleri, dijital kimlik sistemleri ve-Katılımcı platformlar sayesinde başarılı e-katılım modelleri sunuyor. Türkiye’de ise e-devlet, CİMER ve İstanbul Senin gibi platformlar yurttaş katılımını artırma potansiyeline sahip olan ama geliştirilmesi gereken örnekler olarak öne çıkıyor.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Araştırma notunda BM e-Katılım Endeksi, OECD Dijital Devlet Endeksi ve Avrupa Konseyi'nin e-demokrasi politikaları çerçevesinde ülkelerin dijital katılım seviyelerini de kıyasladık. Uluslararası kuruluşların sağladığı endeksler e-katılımın sadece teknik altyapı ile değil, aynı zamanda yönetim kalitesi, şeffaflık ve hesap verebilirlikle doğrudan bağlantılı olduğunu gösteriyor.

e-Katılım süreçlerinin etkinliğini artırmak için ise şeffaflık ilkesinin benimsenmesi, yurttaşların bilinçlendirilmesi, veri güvenliği sağlanması ve çevrim içi platformların yüz yüze katılım süreçleriyle desteklenmesi gibi bazı temel öneriler öne çıkıyor. Dijital uçurumun kapatılması adına, özellikle kırsal bölgelerde internet erişimi ve dijital okuryazarlığın artırılması ise kritik bir önem taşıyor.

Sonuç olarak e-katılım, demokratik süreçleri güçlendirme potansiyeline sahipken, mevcut uygulamaların içinde başarılı örneklerin hibrid bir yapıya sahip olduğu, çevrim içi katılım araçları ile yüz yüze katılım araçlarının entegre edilerek birlikte kullanıldığı görünüyor. Dolayısıyla e-katılımın demokratik süreçleri güçlendirme potansiyelinin tam anlamıyla gerçekleşmesi sürekli iyileştirmeye, kapsayıcı politikalara ve yatırıma ihtiyaç duyuyor.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Ek-1: People Powered Değerlendirme Kriterlerine Göre 30 e-Katılım Platformu

Platform maliyeti

Bu kriterin tek değişkeni yazılımın yıllık maliyeti veya yazılımın herhangi bir ek maliyet olmadan ne kadara mal olduğudur.

- 100 puan = Özgür yazılım, büyük olasılıkla açık kaynaklı bir araç
- 80 puan = 1 ila 1.000 \$ arasında/yıllık
- 60 puan = 1.001 ila 5.000 \$ arasında/yıllık
- 40 puan = 5.001 ila 20.000 \$ arasında/yıllık
- 20 puan = 20.000 \$ üzerinde / yıllık
- Bilgi Yok, platform için yazılım maliyetinin tespit edilemediği anlamına gelir.

Kapasite gereksinimleri

Kapasite gereksinimleri kriteri, katılımcı süreçler için bir platformun yapılandırılması ve kullanılması için gerekli iç kapasite gereksinimleriyle ilgili beş değişkene odaklanmaktadır. Değişkenler üç şekilde puanlanmaktadır: 1'den 5'e kadar (Yapılandırma için teknik uzmanlık gereklidir & bakım için teknik uzmanlık gereklidir), 1'den 3'e kadar (Teknik destek mevcuttur) ve son olarak evet ve hayır (Süreç planlama rehberliği ve Barındırma kapasitesi). Adhocracy+, Cap Collectif, Civocracy, ConsultVox, CoUrbanize, Discuto, Your Priorities, Participation / Decision21 ve Social Pinpoint gibi 80 ila 100 puan arasında puan alan platformların yapılandırılması kolaydır; yapılandırma ve bakım için bir uzmana ödeme yapmanız gerekmez ve kullanıcılar için esnek barındırma seçenekleri sunarlar. Ayrıca, araçlarını kullanan kuruluşlar için yüksek kaliteli teknik destek sağlayarak teknoloji ve süreç için tam hizmet desteği sunarlar.

Bu kriter, programınız için ihtiyaç duyabileceğiniz ek maliyetleri göz önünde bulundurmanıza da yardımcı olur. Örneğin, teknik destek, barındırma veya aracın kurulumuna ve bakımına yardımcı olacak teknik uzmanlığı işe almak için ek bir ücret ödemeniz gerekiyor mu?

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Özellikler

Özellikler kriteri, dijital bir araç kullanarak katılımcı bir program yürütmek için gerekli olan 13 özelliğe odaklanmaktadır. Ancak, listelenen tüm özelliklere ihtiyaç duymayabilirsiniz; programınız için ihtiyaç duyduğunuz özellikler bağlamınıza ve programınıza bağlıdır. Bu puan, platform tarafından sunulan özelliklerin kalitesinin bir göstergesi değildir. Farklı ihtiyaçları karşılayan ve aynı platform içinde birden fazla özellik sunan bir platforma ihtiyacınız varsa, daha fazla özelliğe sahip yüksek puanlı platformlar aranmalıdır. Daha spesifik ihtiyaçları veya durumları karşılayan platformlar arıyorsanız, belirli bir özelliğe daha fazla odaklanan düşük puanlı platformlar aranmalıdır.

Erişilebilirlik

Dijital katılım kılavuzunda, dijital uçurumun dijital katılım için önemli bir zorluk olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle, People Powered insanları internet erişimindeki eşitsizliği, veri planlarının maliyetini, güncel kişisel cihazlara erişimi ve/veya gerekli teknolojiye aşinalık derecesini göz önünde bulundurmaya çağırır. Bir araç seçerken, herkes için anlamlı bir katılım süreci oluşturmanızı sağlayacak erişilebilirlik özellikleri sağlayıp sağlamadığına bakmak gerekir. Bu kriterde, Your Priorities, Make.org, Decidim, Citizen Lab, CONSUL, Efalia Engage (Fluicity) ve daha fazlası gibi platformlar, özetlenen yedi değişkende iyi performans gösterdikleri için yüksek puan almıştır. Bu platformlar:

- Çeşitli bölgelerde 10'dan fazla ülkede kullanılmıştır,
- En az altı dilde işlevsellik sunar,
- Kullanıcıların platformları hareket, görme ve işitme engelli kişiler için özelleştirmesine izin vermek gibi engelli kişiler için erişilebilirlik özellikleri sağlar,
- Çevrim dışı olan veya dijital araçları nasıl kullanacağını bilmeyen kişiler için kapsayıcılığı sağlamak amacıyla yüz yüze faaliyetlerle hibrit entegrasyonu mümkün kılar,
- En çok kullanılan tarayıcılar ve teknoloji gereksinimleri için uygundur, yani çeşitli derecelerde yüksek teknoloji ve düşük teknoloji cihazlar ve eski ve yeni tarayıcılar için kullanılabilir,
- Daha düşük bağlantı hızları gibi bağlantı zorlukları olan topluluklar için uygundur,
- Tamamen mobil uyumlu özelliklere sahip olması, yani tüm özelliklerin mobil cihaz kullanan kullanıcılar için duyarlı ve kullanılabilir olması özelliği vardır.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Etik ve Şeffaflık

Hedef kitlenin katılım için dijital araçları kullanırken etik kuralları göz önünde bulundurmasını sağlamak amacıyla, derecelendirmelerde dijital etik ve Şeffaflık konularında beş gösterge kullanılmaktadır. Bu kriterde, yüksek puan alan araçlar (Adhocracy+, Consider.it, CONSUL, Decidim, Loomio Make.org, Your Priorities ve diğerleri gibi), aşağıdakiler de dahil olmak üzere çeşitli nedenlerle yüksek puanlar almıştır:

- Açık kaynaklı olması, yani platformun kodunun tescilli yazılım yerine açık kaynaklı bir lisans altında yayınlanması,
- Veri politikası Őeffaflıđını (yani, platformlar kullanıcıları verileri nasıl kullandıkları konusunda bilgilendiriyor mu?) ve etik kullanımı (yani, platformlar kullanıcı bilgilerini üçüncü taraflara satıyor mu?) açıkça ortaya koyan kapsamlı ve yüksek kaliteli veri politikalarına sahip olmak,
- Kimlik doğrulama ve Őifreleme gibi kapsamlı veri koruma mekanizmaları sunmaları, özellikle veri sızıntılarına karşı veri kullanımı için olağanüstü koruma sağladıkları anlamına gelir,
- Kuruluşların ve kullanıcıların nefret söylemine karşı korunmasını sağlayarak moderasyonun Şeffaflığı için net yönergelere ve özel özelliklere sahip olmak,
- Kullanıcıları için ham veri dışa aktarma hizmeti sağlayarak verileri indirmelerine izin vermek (veri politikası ve koruma kurallarını göz önünde bulundurarak, örneğin kullanıcıların kişisel verilerinin hariç tutulması).

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Geçmiş performans ve güvenilirlik

Bu kriterde, araçların güvenilirliğini, geçmiş performansını ve uzun vadede uygulanabilirliğini değerlendirmeye odaklanılır. Your Priorities, Loomio, Make.org, Munipolis, Ethelo, Decidim, Delib, CONSUL, Bang the Table / EngagementHQ araçlarının tümü bu kriterde 80'in üzerinde puan aldı. Tüm araçları üç gösterge üzerinden değerlendirilmiştir:

- Piyasada bulunma süresi: Bu, güçlü bir geçmiş performansa işaret eder; yani araç beş yıldan uzun süredir kullanımdadır ve sürdürülebilir olma olasılığı daha yüksektir. Geliştiriciler, piyasaya sürüldüğünden bu yana aracın bakımını yapmış, güncellemiş ve özelliklerini ve desteğini yükseltmiştir.
- Katkıda bulunanların çeşitliliği: Bu değişkende, platformun sürdürülmesine tek bir şirket yerine hükümetler, sivil toplum ve sivil toplum örgütleri (STÖ'ler), yatırımcılar veya bağışçılar gibi birden fazla aktörün ne ölçüde katkıda bulunduğunu değerlendirerek aracın güvenilir olup olmadığını değerlendirdik. Açık kaynak kodlu araçlar, kendilerini işleten şirket veya kuruluşun dışında çok sayıda katılımcısı olduğu için yüksek puan almıştır.
- Kurumsal kullanıcıların profili ve dağılımı: En az 3 farklı müşterisi olan platformlar yüksek puan almıştır (örneğin, hükümetler, STÖ'ler, üniversiteler ve araştırma kuruluşları, işletmeler, vb.)

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

<https://www.peoplepowered.org/platform-ratings/understanding-the-ratings>

76 Engage

<https://76engage.com/>

Yazılım maaliyeti: 40

Özellikler puanı: 77

Etik ve Şeffaflık Puanı: 44

Kapasite Gereksinimleri puanı: 85

Erişilebilirlik puanı: 79

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 49

76engage, kullanıcılara çeşitli özellikler sunan çok dilli bir platformdur. Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Güney Afrika, Kenya ve Bangladeş dahil olmak üzere çeşitli ülkelerde kullanılmıştır.

adhocracy+

<https://adhocracy.plus/>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 77

Etik ve Şeffaflık Puanı: 97

Kapasite Gereksinimleri puanı: 93

Erişilebilirlik puanı: 56

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 69

Adhocracy+ yurttaş katılımı için açık kaynaklı bir katılım aracıdır. Kuruluşların insanları bilgilendirmesine ve fikirlerine katkıda bulunmaya davet etmesine ve anketler yoluyla veri sağlmasına olanak tanır.

Assembl

<https://www.blunove.com/en/offers/assembl/>

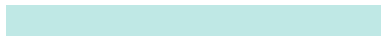
Yazılım maaliyeti: 40

Özellikler puanı: 92

Etik ve Şeffaflık Puanı: Bilgi Yok

Kapasite Gereksinimleri puanı: 69

Erişilebilirlik puanı: 60

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 68

Assembl, büyük ölçekli iştüşmeleri ve derinlemesine tartışmaları kolaylaştırmak için tasarlanmış bir kolektif bilgi platformudur.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Bang the Table / Engagement HQ

<https://engage.bangthetable.com/>

Yazılım maaliyeti: 50

Özellikler puanı: 92

Etik ve Şeffaflık Puanı: Bilgi Yok

Kapasite Gereksinimleri puanı: 71

Erişilebilirlik puanı: 62

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 89

Bang the Table listedeki en eski platformlardan biridir. Çok sayıda kullanıcıya, profil ve coğrafyaya göre etkileyici bir kullanıcı çeşitliliğine sahiptir.

Cap Collectif

<https://www.cap-collectif.com/>

Yazılım maaliyeti: 60

Özellikler puanı: 92

Etik ve Şeffaflık Puanı: 83

Kapasite Gereksinimleri puanı: 95

Erişilebilirlik puanı: 68

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 70

Cap Collectif, bir tartışma aracıdır. Tartışmaların farklı bölümlerini vurgulamak ve fikir alışverişini kolaylaştırmak için kullanılabilir bir araçtır. Kullanıcılara bu metodolojide listelenen özelliklerin çoğunun sunar. Ayrıca bir başka katılım aracı olan Purpoz aracılığıyla temel bir sürümü kullanma imkânı sunar.

Citizen OS

<https://citizenos.com/platform/>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 39

Etik ve Şeffaflık Puanı: 83

Kapasite Gereksinimleri puanı: 78

Erişilebilirlik puanı: 62

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 64

Citizen OS, yurttaş odaklı tartışmalara, müzakerelere ve birlikte yaratmaya odaklanan çok dilli bir açık kaynak platformudur.

Civocracy

<https://www.civocracy.com/>

Yazılım maaliyeti: 60

Özellikler puanı: 77

Etik ve Şeffaflık Puanı: 60

Kapasite Gereksinimleri puanı: 91

Erişilebilirlik puanı: 81

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 76

Civocracy, geri bildirim toplamaya odaklanarak, yerel yönetimle verimli ve uzun vadeli yurttaş iş birliği için alan yaratan bir platformdur.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Cobudget

<https://cobudget.com/>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 46

Etik ve Şeffaflık Puanı: 57

Kapasite Gereksinimleri puanı: 85

Erişilebilirlik puanı: 53

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 53

Cobudget, fikir üretme, birlikte yaratma ve kolektif bütçeleme için açık kaynaklı bir platformdur.

Cocoriko

<https://www.cocoriko.org/en/>

Yazılım maaliyeti: 60

Özellikler puanı: 77

Etik ve Şeffaflık Puanı: 53

Kapasite Gereksinimleri puanı: 72

Erişilebilirlik puanı: 51

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 42

Cocoriko, insanların fikir üretmekten karar vermeye kadar çeşitli süreçlere katılmalarına olanak tanıyan kapsamlı bir danışma platformudur.

Consider.it

<https://consider.it/>

Yazılım maaliyeti: 60

Özellikler puanı: 62

Etik ve Şeffaflık Puanı: 100

Kapasite Gereksinimleri puanı: 71

Erişilebilirlik puanı: 75

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 60

Consider.it, kamuoyunun görüşlerini görsel olarak özetleyen ve argüman alışverişi ile artı ve eksilerin sunulması için alan sağlayan bir platformdur.

CONSUL

<https://consuldemocracy.org/>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 77

Etik ve Şeffaflık Puanı: 97

Kapasite Gereksinimleri puanı: 73

Erişilebilirlik puanı: 81

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 87

CONSUL, insanların fikir üretmekten karar vermeye kadar çeşitli süreçlere katılmalarına olanak tanıyan kapsamlı bir danışma platformudur.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

ConsultVox

<https://www.consultvox.co/>

Yazılım maaliyeti: 60

Özellikler puanı: 85

Etik ve Şeffaflık Puanı: 53

Kapasite Gereksinimleri puanı: 91

Erişilebilirlik puanı: 71

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 76

ConsultVox, yurttaş katılımı için erişilebilir ve sezgisel bir araçtır.

CoUrbanize

<https://www.courbanize.com/>

Yazılım maaliyeti: Bilgi Yok

Özellikler puanı: 69

Etik ve Şeffaflık Puanı: 40

Kapasite Gereksinimleri puanı: 89

Erişilebilirlik puanı: 50

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 76

CoUrbanize, kalkınma ve planlama için topluluk katılımına yönelik olarak tasarlanmış bir platformdur. Maliyet kriterindeki bilginin mevcut olmaması, maliyet planları hakkında bilgi eksikliğini göstermektedir.

Decidim

<https://decidim.org/>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 92

Etik ve Şeffaflık Puanı: 100

Kapasite Gereksinimleri puanı: 61

Erişilebilirlik puanı: 91

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 87

Decidim, katılımcı bütçeleme ve yurttaş meclisleri gibi önceden uyarlanmış süreçler de dahil olmak üzere, insanların fikir üretmekten karar almaya kadar çeşitli süreçlere katılmalarına olanak tanıyan kapsamlı bir katılım platformudur. Açık kaynak kodludur ve platformun uygulamalarına ilişkin kapsamlı bir dokümantasyona ve depolara sahiptir.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Delib

<https://www.delib.net/>

Yazılım maaliyeti: 20

Özellikler puanı: 77

Etik ve Şeffaflık Puanı: 70

Kapasite Gereksinimleri puanı: 60

Erişilebilirlik puanı: 61

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 89

Delib, insanların fikir üretmekten karar vermeye kadar çeşitli süreçlere katılmasına olanak tanıyan kapsamlı bir katılım platformudur ve insanları karmaşık karar verme ve toplama süreçlerine dahil etmek için benzersiz bir simülatör özelliğinin yanı sıra her bir kararla ilişkili fikirleri paylaşır. Listedeki en eski platformdur.

Democracia OS

<https://democraciaos.org/en/>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 77

Etik ve Şeffaflık Puanı: 73

Kapasite Gereksinimleri puanı: 75

Erişilebilirlik puanı: 62

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 64

Democracy OS (Democracia en Red) öncelikle müzakereye odaklanan açık kaynaklı bir araçtır. Eswatini, El Salvador, Arjantin, Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvador, Meksika ve Amerika Birleşik Devletleri de dahil olmak üzere en az 10 ülkede kullanılmıştır.

Discuto

<https://www.discuto.io/en>

Yazılım maaliyeti: 70

Özellikler puanı: 69

Etik ve Şeffaflık Puanı: 53

Kapasite Gereksinimleri puanı: 93

Erişilebilirlik puanı: 73

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 53

Discuto, iş birliği ve tartışma yoluyla fikir birliği oluşturmaya odaklanan bir platformdur.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Efalia Engage (Fluicity)

<https://get.flui.city/en>

Yazılım maaliyeti: 40

Özellikler puanı: 92

Etik ve Şeffaflık Puanı: 70

Kapasite Gereksinimleri puanı: 85

Erişilebilirlik puanı: 87

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 76

Fluicity, katılımcı bütçeleme ve fikir toplamaya özel olarak odaklanan çok dilli bir kamu istişare teknolojisi. Angola, Belçika ve Fransa'da kullanılmıştır.

Ethelo

<https://ethelo.com/>

Yazılım maaliyeti: Bilgi Yok

Özellikler puanı: 85

Etik ve Şeffaflık Puanı: 60

Kapasite Gereksinimleri puanı: 77

Erişilebilirlik puanı: 76

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 82

Ethelo, bilgilendirmeden karar almaya kadar farklı katılım düzeyleriyle ilişkili çeşitli özellikler sunan kapsamlı bir katılım platformudur. Maliyet kriterindeki bilginin mevcut olmaması, maliyet planları hakkında bilgi eksikliğine işaret etmektedir.

Go Vocal (formerly Citizen Lab)

<https://www.citizenlab.co/>

Yazılım maaliyeti: 60

Özellikler puanı: 92

Etik ve Şeffaflık Puanı: 73

Kapasite Gereksinimleri puanı: 69

Erişilebilirlik puanı: 91

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 76

Citizen Lab, dil işleme ve güçlü veri analizi özelliklerini kullanarak toplulukların daha iyi çevrim içi tartışmalar yürütmesine ve daha kapsayıcı kararlar almasına yardımcı olan bir platformdur. Hızlı bir büyüme eğrisine sahip daha genç bir platformdur.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Konveio.

<https://www.konveio.com/>

Yazılım maaliyeti: 60

Özellikler puanı: 69

Etik ve Şeffaflık Puanı: 67

Kapasite Gereksinimleri puanı: 87

Erişilebilirlik puanı: 77

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 69

Konveio, bilgilendirme, geri bildirim toplama ve geri bildirim analizi özellikleri aracılığıyla karmaşık belgelerle çalışmaya odaklanan dinamik bir katılım platformudur.

LiquidFeedback

<https://liquidfeedback.com/en/>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 77

Etik ve Şeffaflık Puanı: 73

Kapasite Gereksinimleri puanı: 65

Erişilebilirlik puanı: 67

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 60

LiquidFeedback, orta ve büyük gruplarda teklif geliştirme ve karar verme için açık kaynaklı bir platformdur.

Loomio

<https://www.loomio.com/>

Yazılım maaliyeti: 80

Özellikler puanı: 69

Etik ve Şeffaflık Puanı: 100

Kapasite Gereksinimleri puanı: 85

Erişilebilirlik puanı: 71

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 93

Loomio, tartışmalar, teklifler ve geri bildirimler sunan çevrim içi bir karar verme platformudur. Açık kaynaklıdır ve net veri politikalarına sahiptir.

Make.org

<http://make.org/>

Yazılım maaliyeti: 20

Özellikler puanı: 62

Etik ve Şeffaflık Puanı: 90

Kapasite Gereksinimleri puanı: 73

Erişilebilirlik puanı: 91

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 87

Make.org, katılımcıların dengeli temsili ve çeşitliliğini sağlayan büyük ölçekli çevrim içi istişareler için çok dilli bir platformdur. Çok sayıda katılımcısı ve sınır ötesi iş birliği içerenler de dahil olmak üzere büyük ölçekli uluslararası projelerin büyük bir kısmı vardır.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Municipolis

<https://info.municipolis.com/>

Yazılım maaliyeti: Bilgi Yok

Özellikler puanı: 62

Etik ve Şeffaflık Puanı: 50

Kapasite Gereksinimleri puanı: 61

Erişilebilirlik puanı: 60

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 82

Municipolis, yurttaşları sürekli olarak önemli bilgiler almasını ve vermesini sağlayan bir katılım ve iletişim teknolojisidir. Orta ve Doğu Avrupa'daki en eski araçlardan biridir ve en fazla sayıda kullanıcıya sahiptir. Maliyet kriterindeki bilginin mevcut olmaması, maliyet planları hakkında bilgi eksikliğini göstermektedir.

Open Stad

<https://openstad.org/>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 46

Etik ve Şeffaflık Puanı: 77

Kapasite Gereksinimleri puanı: 71

Erişilebilirlik puanı: 44

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 53

Open Stad, katılımcı bütçeleme de dahil olmak üzere çok çeşitli süreçlere yönelik çevrim içi bir katılım platformudur ve bir seçim rehberi özelliği aracılığıyla bilgilendirme ve fikir birliği oluşturmaya odaklanır.

Participation / Decision21

<https://www.decision21.com/>

Yazılım maaliyeti: 50

Özellikler puanı: 54

Etik ve Şeffaflık Puanı: 33

Kapasite Gereksinimleri puanı: 89

Erişilebilirlik puanı: 56

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 76

Participation / Decision21 yurttaş katılımı için en genç çevrim içi platformlardan biridir. Katılımcı bütçeleme de dahil olmak üzere çok çeşitli katılımcı projeleri kapsamakta ve farklı oylama yöntemleri sunmaktadır.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Pol.is

<https://pol.is/home>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 62

Etik ve Şeffaflık Puanı: 80

Kapasite Gereksinimleri puanı: 61

Erişilebilirlik puanı: 64

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 64

Pol.is, gelişmiş istatistikler ve makine öğrenimi ile büyük insan gruplarının kendi kelimeleriyle ne düşündüklerini toplamak, analiz etmek ve anlamak için bir platformdur. Açık kaynaklıdır ve "bilgi tabanında" iyi bir dokümantasyon sağlar.

Social Pinpoint

<https://www.socialpinpoint.com/>

Yazılım maaliyeti: Bilgi Yok

Özellikler puanı: 77

Etik ve Şeffaflık Puanı: 70

Kapasite Gereksinimleri puanı: 89

Erişilebilirlik puanı: 56

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 76

Social Pinpoint, sağlam bütçeleme özelliklerine sahip kapsamlı bir katılım platformudur. Maliyet kriterindeki bilginin mevcut olmaması, maliyet planları hakkında bilgi eksikliğini gösterir.

Your Priorities

<https://www.yrpri.org/domain/3>

Yazılım maaliyeti: 100

Özellikler puanı: 92

Etik ve Şeffaflık Puanı: 97

Kapasite Gereksinimleri puanı: 96

Erişilebilirlik puanı: 91

Geçmiş performans ve güvenilirlik: 100

Your Priorities, her bir kavramın lehine veya aleyhine puan ekleme, tartışılabilir noktalar için veya aleyhine oylama, oylamanın oyunlaştırılması ve yapay zeka özelliklerinin güçlü kullanımı gibi özelliklere sahip, fikir birliğine dayalı bir platformdur. İyi bir "başlangıç" kılavuzu ile açık kaynak kodludur. Kullanıcı sayısı ve çeşitliliğine göre en eski ve en köklü platformlardan biridir.

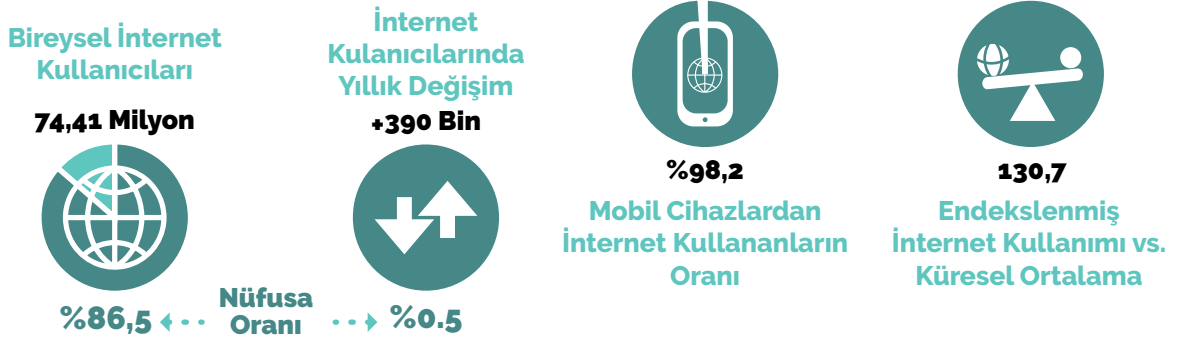

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Ek-2: Türkiye'de İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı

Aşağıdaki veriler DataReportal 2024 raporundaki verilerdir. Raporda sunulan ve aşağıda aktarılan veriler WeAreSocial, MeltWater, Kepios ortak çalışmasını ürünüdür.

Türkiye: İnternet Kullanımına Genel Bakış İnternetin Yaygınlaşması ve Kullanımı ile İlgili Temel Göstergeler

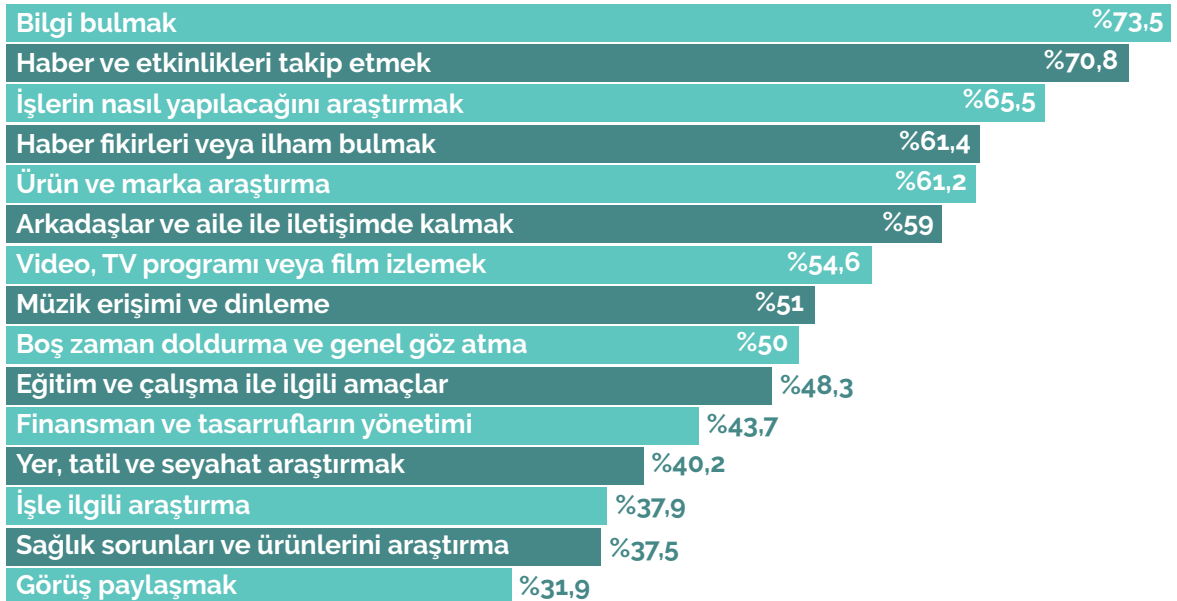

İnternet Kullanıcılarının İnternette
Harcadığı Ortalama Günlük Zaman
6 saat 57 dk.

Yıllık Değişim
-6,0 / -26dk.

Türkiye'de İnternet Kullanmanın Temel Nedenleri 16-64 Yaş Arası İnternet Kullanıcıları

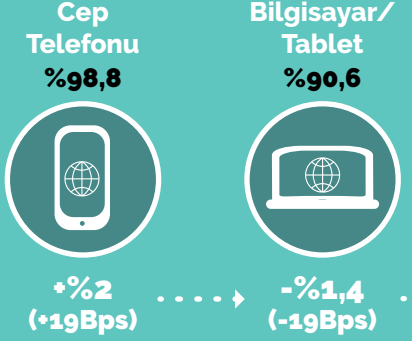

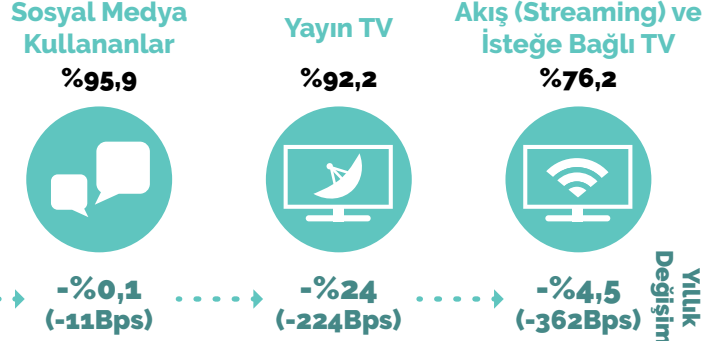
Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Türkiye'de Medya Kullanımı 16-64 Yaş Arası İnternet Kullanıcıları

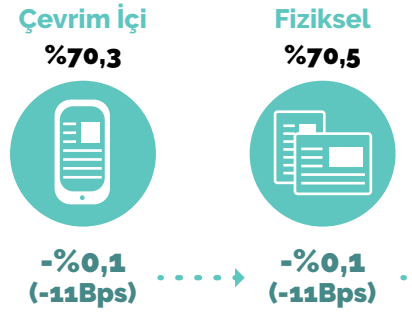
İnternet Kullanım Aracı

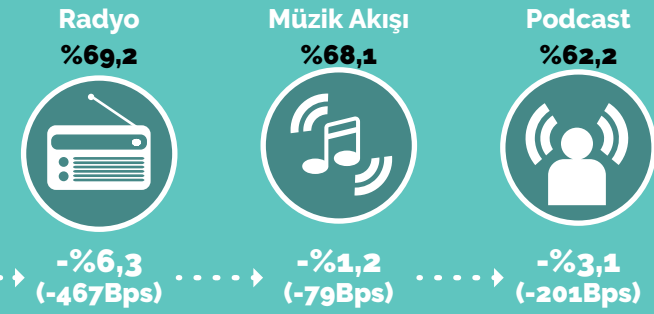
Televizyon Kullanımı

Basın İçeriği

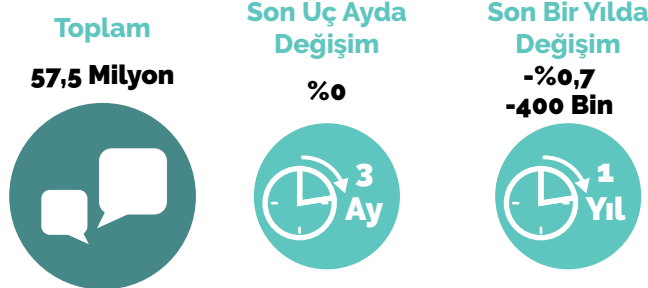

Dinleme

Türkiye'de Sosyal Medya Kullanımı 16-64 Yaş Arası İnternet Kullanıcıları

Sosyal Medya Kullanıcı Kimliği Sayısı

Sosyal Medya Kullanım Süresi
2 saat 44 dk.

Kullanılan SM Platformu Sayısı
7,4

Sosyal Medya Kullanıcı Kimliği: Oranlar

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

STGM'nin 2024 yılı içinde tamamladığı "Türkiye'de Sivil Toplum Algısı" ve "Türkiye'de STÖ'lerin Kapasitesi" hakkında yürüttüğü iki farklı saha araştırmasından elde edilen sonuçlar ise aşağıdaki gibidir:

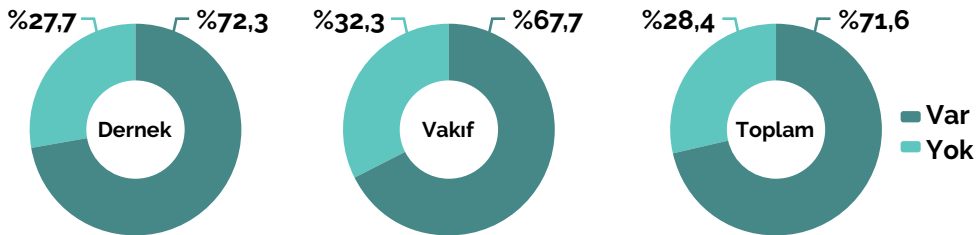
Türkiye'de STÖ'lerin Kapasitesi Araştırması 2024

Türkiye'de STÖ'lerin tüzel yapısına göre iletişim mecraları aşağıdaki gibidir (% - Birden fazla seçenek):

	Dernek	Vakıf	Toplam
Kendi sosyal medya hesapları	68,3	54,6	66,1
Yerel basılı gazete	25,3	20,0	24,5
Sosyal medya reklamları	17,9	26,2	19,2
İnternet gazetesi	11,3	11,5	11,3
Sivil toplum haberciliği yapan dijital kanallar	9,0	9,2	9,0
Ulusal basılı gazete	9,0	5,4	8,4
TV	8,7	6,2	8,3
Herhangi bir iletişim kanalı kullanmıyoruz	5,3	7,7	5,7
Radyo	5,7	3,1	5,3
Diğer	3,1	3,1	3,1
Web Sitesi	0,9	6,2	1,7
WhatsApp	1,6	0,0	1,3

STÖ'lerin tüzel yapısına göre sosyal medya kullanım oranlarına bakıldığında derneklerin %72,3'ünün, vakıfların %67,7'sinin ve toplamda STÖ'lerin %71,6'sının sosyal medya hesabı olduğu görülüyor.

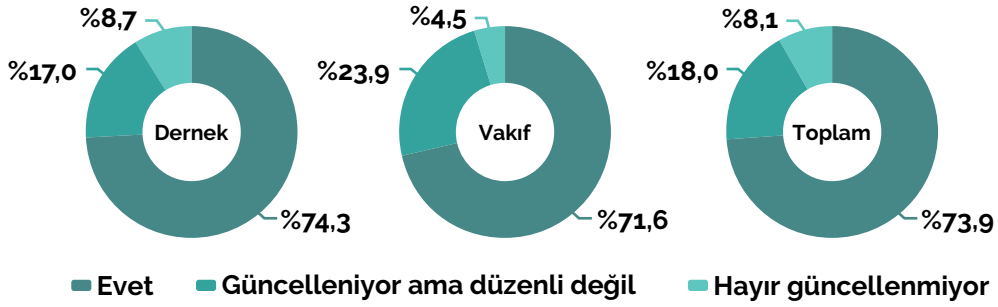
STÖ'nüzün sosyal medya hesapları var mı?

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

STÖ'nüz en az bir sosyal medya hesabını düzenli olarak güncelliyor mu, aktif bir şekilde kullanıyor mu?

STÖ'lerin tüzel yapısına göre sosyal medya hesapları ile ilgili veriler aşağıdaki gibidir (% - Birden fazla seçenek işaretlenebilir.):

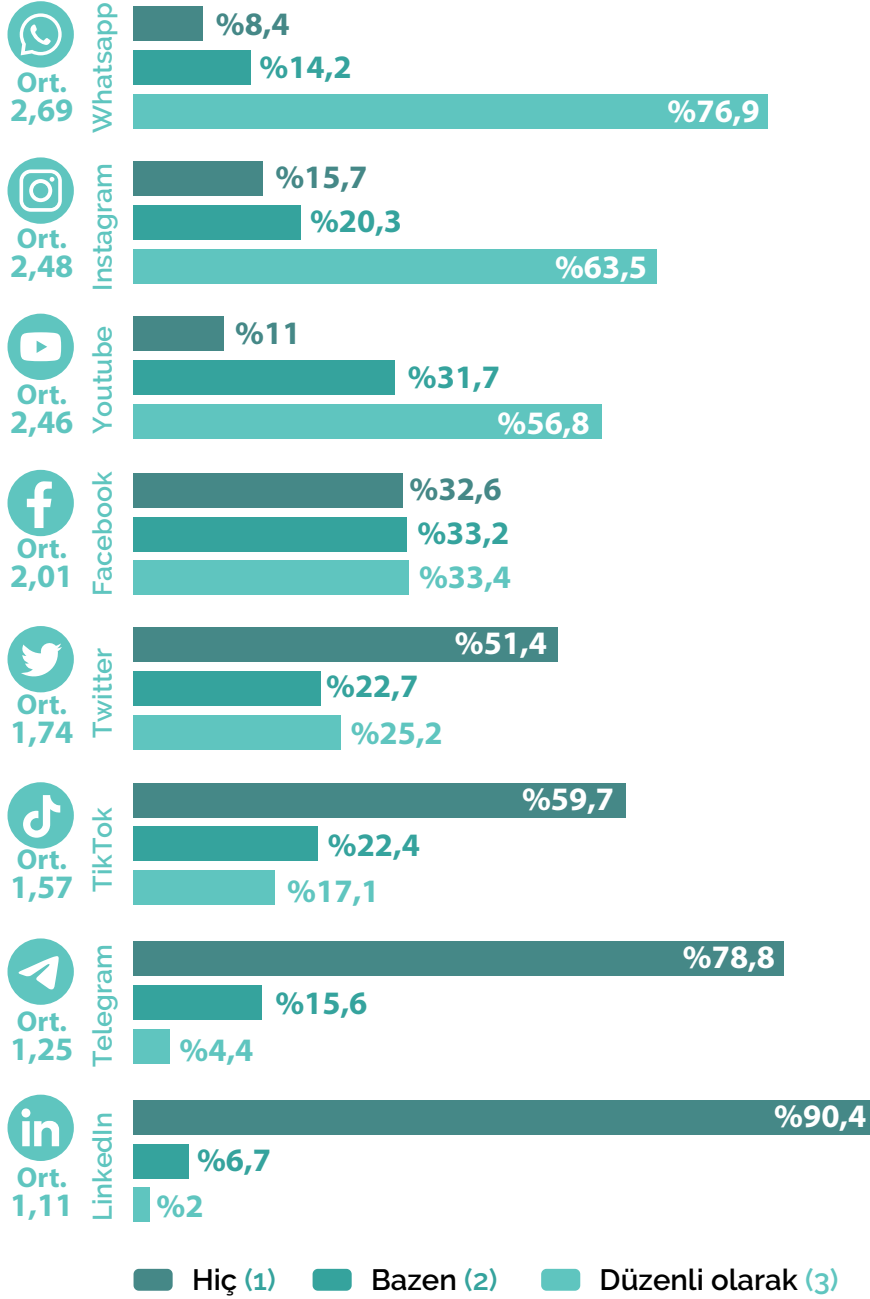
	Dernek	Vakıf	Toplam
Facebook	75,1	69,3	74,2
Instagram	70,2	72,7	70,5
Whatsapp/Telegram vb. duyuru kanalları	41,3	42,0	41,4
X (eski Twitter)	31,8	27,3	31,1
Youtube	15,4	18,2	15,8
E-Bülten (e posta)	13,0	14,8	13,3
LinkedIn	10,1	5,7	9,4
Threads ⁶⁶	4,3	3,4	4,2
Diğer	2,0	0,0	1,7
TikTok	1,2	2,3	1,3

66 Türkiye'de Threads uygulamasına erişim 29 Nisan 2024 tarihinden itibaren yasaklanmıştır.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Türkiye'de Sivil Toplum Algısı Araştırması 2024

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye ve dünyadaki olaylardan nasıl haberdar olduğuna bakıldığında günümüzde halen Televizyonun en sık başvuru kaynağı olduğu görüldü (bahsedilme oranı %86). Ancak sosyal medya/ haber siteleri de televizyonun çok gerisinde kalmadı (%75). Basılı gazeteden bahsedilme oranı ise %12 oldu.

Katılımcıların %77'si WhatsApp'ı düzenli olarak kullanmaktadır. Sosyal medya platformlarının "1-Hiç, 2-Bazen ve 3-Düzenli" olmak üzere kullanım ortalamalarına bakıldığında ise Instagram (ort.2,48) ve Youtube (ort. 2,46) ilk sıralarda yer almaktadır. En az kullanılan platform ise LinkedIn'dir.